

Trăiască Partidul Comunist Român, în frunte cu secretarul său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU!

Proletari din toate țările, uniți-vă!

 **Cînteia
tineretului**

Anul VI
Nr. 18 (241)
12 pagini — 3 lei
Simbătă
3 mai
1986

SUPLIMENT LITERAR-ARTISTIC

Omagiul artei

Saizeci și cinci de trepte

Eu cred în devenirea unui neam,
în înălțarea lui spre culmi stelare.
Eu cred în fapta-n care un popor
își pune idealuri milenare.

Cred în puterea florii de-a urca
într-o lumină pură și deplină
cu chip de fruct și străluciri de stea,
la care universul se închină.

Saizeci și cinci de trepte spre sublim
noi am urcat sub steagul roș, și iată
în timpla noastră-un ideal rotund
și luminos ca-un cîntec se arată.

Saizeci și cinci de trepte am urcat.
Partidul ne-a fost suflet și credință.
Cu el în frunte, liberi, sintem azi
și siguri de deplină biruință.

De-aceia credem în eroi și-n flori,
în trecerea în cîntec și-n cuvinte.
În imnul ce-l rostim mereu în gînd
e-Omagiul nostru pur, etern, fierbinte.

DAN ROTARU

ÎN ACEST NUMĂR

- Partidul și tineretul, poem de Mihai Bărbulescu (pag. 2-3)
- Galeria eroilor exemplari (pag. 4-5)
- File din jurnalul de călătorie al tinărului scriitor : „Cartierul Crîngași, un oraș pentru secolul-XX”, reportaj de Iulian Costandache (pag. 6-7)
- Cultura românească de azi — cultură făurită sub îndrumarea partidului : articole despre realizările din muzica, teatrul și filmul contemporan (pag. 8-9)
- Omagiul artei : poezii, cîntece și lucrări de artă plastică dedicate partidului, însoțite de comentarii (pag. 10-11)

Înflăcărat omagiu, prinos de recunoștință partidului

Ca în fiecare an în mai și în această și prinosul de recunoștință, la zi-ant-primăvară mirifică țara, în stral de versară, partidului — croul colectiv al sărbătoare, aduce înflăcăratul omagiu istoriei noastre revoluționare, stegarul

și inspiratorul strălucitelor izbînzii și împliniri ce ne definesc destinul în noul ev, socialist, pe drumul progresului și civilizației comuniste.

Cele șase decenii și jumătate de cînd partidul a irumpt pe scena politică a societății românești, dînd expresie energetică propensiunii irepresibile a clasei muncitoare, a întregului popor, către o lume mai bună și mai dreaptă, convertind și ducînd mai departe în ființa sa, în opțiunile și crezul său înalt, voința de libertate a maselor muncitoare, aspirațiile lor perene, inalienabile, cele șase decenii de glorioasă existență puse în slujba intereselor vitale fundamentale ale poporului ce dau intensă strălucire istoriei naționale, conferind un sens ferm și clar devenirii patriei, reprezintă mai mult decît un interval ale cărui conotații cronologice se asociază înțelegerii convenționale a marilor cicluri temporale ce guvernează mersul unui popor prin vremuri. Cei 65 de ani care au trecut de la crearea Partidului

Comunist Român concentrează într-însii tensiunea unei supreme arcuiri istorice. O arcuire ce acoperă întreaga desfășurare a procesului revoluționar în patria noastră, începînd din luminoasa, neuitată zi de 8 mai a anului 1921, trecînd prin viltoarea marilor bătălii împotriva exploatării capitaliste și fascismului, pentru libertatea, demnitatea, independența și suveranitatea patriei, trecînd prin iuresul de foc al revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, pentru a ajunge pînă la noi cu urlașă încărcătură de fapte și împliniri fără egal prin care epoca edificării socialismului ne marchează un nou traiect și un nou rost existențial tuturor și fiecăruia în parte.

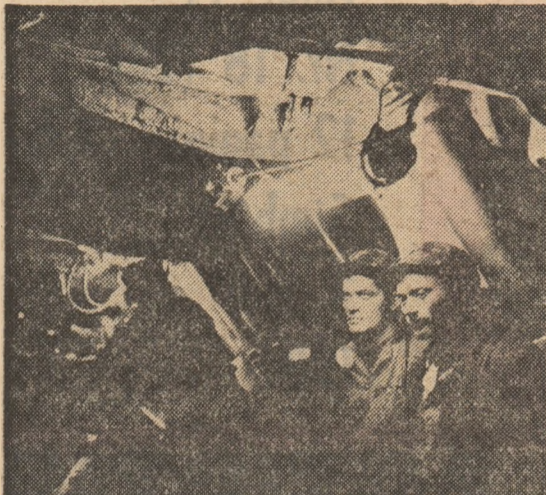
Noua biografie revoluționară a patriei nu poate fi pe deplin înțeleasă, în

MIHAI MILCA

(Continuare în pag. a XI-a)

PARTIDUL ȘI TINERETUL

Vers pentru tinerețe

Este ziua tinereții, cind rostim cu dor curat
Florile de primăvară ce ne luminează ochii
Ochii tăi, fată frumoasă, România, gînd înalt
Măsurat cu nemurirea, încrustat în grinda porții.

Este ziua tinereții și a muncii pentru țară
Implinită-n ale sale din atîtea năzuinți
Cite flori de înflorire au intrat în primăvară
Cită dragoste de viață urcă-n noi, dinspre părinți.

Este ziua tinereții, într-un an ce-l vrem al păcii
Spus la scară mondială, pentru viața tuturor
Este spunerea de viață din pridvorul dimineții
Pentru tinerețea lumii, de sub steagul tricolor.

Pentru inima de țară

Cită tinerețe, tineri, sub aceste trei culori
Cită spunere de cîntec, de la iarbă către flori
Să rostim de ale noastre, cite sunt întru cuvînt
Pentru inima de țară, pentru inima-pămînt.

Este ziua voastră fete, și bărbați de adevăr
Seva ce-a urcat în steme și în florile de măr
Inflorind cu primăvara toate dorurile, sfînt
Scrise în ștergar de lacrimi, lăcrimate în pămînt.

Să ne bucurăm de toate, ca de frumuseți alese
Să rostim de ale noastre, din luminile mai dense
Dintr-un timp ce e al nostru, rourat peste pămînt
Pentru timpul care vine, cu lumină la cuvînt.

8 Mai 1921

Seve roșii urcă în mai prin trunchiul de țară
Cînd țara-i asemeni unui copac, iar noi fructele lui
Li dăm mai întii echilibru, sub cerul de-afară
Prin arătătoarele de muguri ale degetelor,
implinirea dintii.

Seve roșii urcă din mugurii degetelor în lumina florală
Și se face dimineață pe lume, și răsare cu zi
Cînd patria este cuvîntul care ne inconjoară
Silaba de aer, prin care am fost, spre a fi.

Seve roșii acum, cînd țara-i cu sine unită
Urcă-n brațe vinjoase puterea din brațele tari
Cînd dragostea noastră-i în pragul de țară zidită
Cum ni-i sărutul pe buze în tinerii ani.

Seve roșii acum urcă singele către zenit
Cum limpezimea în riuri, cum părinții în fii
Glas de dreptate, cuvînt străbătut din demult
Este ziua de mai, și-i sorocul de a-l implini.

În ziua de mai seve roșii urcă în flămuri
Din singele nostru, din dragostea noastră primenitoare
Te bucură țară, cu flori și cu roade în ramuri
Cînd țara este un copac, iar noi frunzele,
ce o sprijină-n văzduh, ușoare.

Ei, comuniștii tineri

Suntem aici, în miezul acestei vremi cuvîntul
Prin care tinerețea se spune-n primăvară
Suntem aici, tovarăși cu fapta și cu gîndul
Iubirii de dreptate și dragostei de țară.

Cine se știe-al țării își știe și părinții
Și își cunoaște fiii, fiind știut de fii
Cînd spui numele țării îți spui întregul ființei
Din brațul de amiază în cel de miezăzi.

Sub frunte riuri repezi privirile aleargă
Din ochii limpezi cîmpul se-acoperă cu maci
Cînd spui numele țării îi știi făptura-ntreagă
Scrisă-n hotar de inimi, nu în conture vagi.

Istorie de-a rîndul și ani cu ani, pămîntul
Arat de primăvară a singerat în el
Pentru iubirea care e spusă prin cuvîntul
Iubirii de moșie, cinstirii de drapel.

Lîngă drapelul țării, în zi de mai, curată
Cum este primăvara în ochii voștri, tineri,
Au înălțat atuncea, în zi de mai, înaltă
Un steag al demnității, ei, comuniștii tineri.

Numim o țară

Să ari cu colțul inimii pămîntul
Să-l primenești pină-n lăcașul seminței
Unde vei singera necesar, odată cu vîntul -
Cînd singerează vîntul în păsări
Și inima ta bate, răscolește, răzbate
Pentru nașterea de lan a ființei.

Să sapi cu gura insetată a ochiului
Pină dai de izvor, în adînc de fîntînă
Să sapi cu genele, cu pleoapele orbului
Ce-și dorește lumina ca pe o piine rumenită și bună
Așezată pe ștergarul de lacrimă al ochilor săi
Și să te bucuri de aroma ce urcă din ea, dînd
lumii chip.

Să iubești dreptatea pentru toți, pe toți
străbătîndu-ne
Ca o lamă de plug, singele roșu al clipei de viață
Să lupți pentru ca toți să aibe-o dimineață
Cînd gura insetată de real a ochiului
Sărută colțul inimii, adîncul ei de fîntînă
luminîndu-l

Pentru ca tuturora să ne fie ziua bună
Ai lăsat tu, dumneata, omule muncitor
Colțul inimii în brazda de țară
Să crească în locul seminței
Dintr-un singe roditor
O primăvară încă, mereu o primăvară
Pentru nașterea de lan a ființei
Care suntem și numim o țară.

1 Mai 1939

Înți de Mai - Armîdeni pe plaiul românesc
E vremea-n lume aspră, la noi cu flori cireșii
Trec tinerii în rînduri în pas muncitoresc.

Ca-n fiecare dată e sărbătoarea muncii
Și munca-i pentru țară, acum ca niciodată,
Cînd mari păsări de pradă hotarele-i pîdesc.

Sunt roșii-alăturate de sfînte trei culori
Drapelele purtate în marile coloane
De comuniștii tineri, de tineri muncitori.

Și cînd se lasă seara, în cîmpenești serbări
Din miile de glasuri : Să fie-n lume pace -
Se-aude-al unui tinăr : Să fie-n lume flor!

Și țara, chiar de vremea acum, și alteori
E aspră la hotare, chiar de sunt vremi de pace
Își lasă toți cireșii să izbucnescă-n flori

Clopot de bronz

De rupi din codru-o rămurea
Ce-i pasă codrului de ea
Dar dacă rupi din țara mea
Sleiască-ți-se inima.

Noi ne-am știut aici mereu
Cît ar fi fost greul de greu
Și cît duminici de mai bine
Ce nu au stat în prag la mine.

Cît încă-n lume o fi soare
Noi suntem veghe la hotare
Piatră de apă curgătoare
Floare de cîmp, mirositoare,

Pădure veche peste munți
Cămeși de griu, pentru desculți
Pe văi adînci, pe dealuri-nalte
Clopot de bronz, inima bate.

23 August 1944

Libertatea este-n august semnul dragostei de țară
Implinire către un solar destin
Dorul nostru, demnitatea în rostirea lor plenară
Spunere de dimineață pentru anii care vin.

Libertatea este timpul cînd rodirea e deplină
În livada țării mele, cînd a nins în pomi cu roade
Libertatea este-n august luptă fără de odihnă
Pentru țara noastră sfîntă, România, doruri dalbe.

Să-i reoșezăm hotarul în fireasca așezare
După cum este bătaia inimii, în piept de țară
Ce unește riu cu munte, ce nuntește deal cu vale -
Libertatea este-n august cerul țării-nalt, de vară.

Să o așezăm în rosturi pentru oameni, pentru bine
Pentru libertatea care nu-i lozincă de paradă
Revoluția-ncepută într-un august este știre
Vremilor de-acum și miine, ochiului făcut să vadă,

Miinii să ridice greul, minții ca să plămădească
Ce-i frumos și ce e tralnic pe pămîntul românesc
Suntem un popor și-o țară de simțire românească
Unde păsările, cerul cu pămîntul logodesc.

Sensul revoluției

Revoluția nu-i un drum al ușurului, pentru oameni
bolnavi
De odihnă, de reumatisme provocate de statul
pe coate
Contabilizînd ceea ce alții ard pină unde nu se mai
poate
Arde la flacără, și se arde la căldura inimii,
incendiară.

Revoluția nu-i spunere de cuvinte, ci rostire de fapte
pe care
Le poți atinge cu mina, le poți lumina cu privirea
Le trăiești la cea mai înaltă intensitate la care-i
racordată firea

Scurcircuitind sentimentele ce nu-s în sensul
revoluției.

Sensul revoluției înseamnă a fi atât de aproape
Vertical cerul țării sprijinit de munți, spălat de ape
Sensul revoluției înseamnă a fi atât de aproape
De respirația pământului tău, încât să te știi roua lui.

Tot ce avem

Nimic nu ne-a căzut din cer, nimic nu am primit din
afară
Tot ce avem și nu avem e viața noastră, necesară
Haina zilnică, petică la coate cu inimi, cusută
cu ață de singe
Cu geană de ochi și de cer, care înseninează
când plinge.

Drept la istorie-avem, cum ni-i dreptul străbun
Dreptul la timp ni-l cunoaștem din ziua de august,
de vară

Dreptul la dragoste încă, buzele când te sărută
în izvoare ce niciodată prospețimea în prund
nu și-o uită.

Să scrii

Să scrii cu un mugure, în primăvară
Pridvorul și casa, fereastra și acoperișul
Acelea toate care te-nconjoară
Să scrii cu Oltul, Mureșul și Crișul.

Să scrii Carpații, și să pui zăpadă
Peste creste, când cerul întâlnește
Să dai vedere ochilor să vadă
Dintr-un adinc de lacrimi, omenesc.

Să fii livadă și să scrii cu muguri
Pădurea care suntem, neschimbată
Și răsufare fii, sărutul gurii
De nemurire, Țării ce ni-i dată.

Iunie 1965

Un om de omenie este în fruntea noastră
Și ne arată drumul, suișul ne-ntrerupt

El primul ne dă pildă spre înălțimea-albastră
Și galbenă în grine, și roșie-n cuvint.

Scriș cu sudoarea frunții în tricolor de țară
Cuvintul său i-al țării întregi și suverane
Cuvint îndemn de muncă, iar și iară
Ca România urce mai demn între popoare.

E greu, dar frumusețea din greu se plămădește
E greu, dar libertatea dintr-o iubire nouă
Și minunați sunt zorii în ziua care crește
Înalt pină la grindă, spălată-n grai de rouă.

În graiul limbii noastre, de ființă românească
Spunem un timp al nostru, un timp suprem, deplin –
Omul ce ne conduce spre cea mai mindră creastă
Cu fruntea-i luminează spre evii care vin.

Sevele roșii urcă din noi într-o simțire
Cu împlinirea țării, în comunist destin
E munca fără seară a fiecărei zile
De-a cuteza temeinic, cu anii care vin.

Conturul acestui pământ

Măsură pentru om numai gândul lui este
Și sevele roșii, care ne urcă în trunchi, de primăvară
Și florile de mai, desfăcute peste
Răsufarea noastră de viață, necesară.

Măsură pentru om este a faptelor lui măsură,
Și zborul păsărilor care ridică firele de iarbă sub vint
Pune între cuvinte o linie de trăsură
Și cu ea vei desena conturul acestui pământ.

Dimbovița, apă dulce

Pasăre de nu-mă-uita
Dă-mi o pană din așezarea ta

Să o așez la grindă
Pe unde cerul și vintul colindă

Să o las lingă frunte
Și să o urc cu pleoapele, munte

Să o pun la picioare
Ca pe un riu repede, de răcoare

Să o urc la gură
Unde cuvintele în sărut se adună

Să o sădesc în pridvor
Unde florile cresc cel mai ușor

Să desenez cu ea un riu
Împodobit cu limpede și flori peste briu

Și să se cheme Dimbovița, apă dulce
Când pescăruși-n primăveri vor fi să-l urce.

De la mine, către tine

De la mine pin' la tine e o floare de cireș
Înflorită astă noapte între mina mea și-a ta
Ca o răsufare-n palme, floarea de nu-mă-uita
Aburită în petale printre mugurii cei deși.

De la mine pin' la tine e o pasăre-n livadă
Ce-odihnește primăvara după zborul de-nceput
E o trecere de aripi, nou ivită din demult
Sunt două perechi de buze ce încearcă să se vadă.

De la mine, către tine, fată tinăr de frumoasă
Trece-un riu și trece-o zare printr-un vad de munți
înalți
Trece o cimpie încă și un șir de munți Carpați
De la tine, către mine, România de acasă.

Reportaj

Oameni pentru țară sunt acești tineri frumoși
Care o trec cu brațele lor în nemurire
Dind gurii contur de sărut și ochi luminoși
Acestui chip de fată numită România.

I-am văzut în calcar săpînd, și-n munții de cretă
Drum nou al fluviului către mare
Era în ochii lor un zbor de egretă
Scriș cu colțul inimii, în diamant tare.

I-am văzut în orașele țării construind de Acasă
Pentru copiii lor, pentru ziua de miine
Asigurați de schele cu tinerețea, ce nu lasă
Decit aroma vieții, între cuțit și piine.

Oameni pentru țară sunt acești tineri de nemurire
Care îi dau verticalitatea și pacea de ram înflorit
României eterne, aceleia care ne ține
Pe trunchiul ei puternic, sub cerul infinit.

Scrisoare de pace

Noi vrem o pace lungă cit viețile noastre
Și cit viețile copiilor noștri, și cit ale strănepoților
O pace care să călătorească cu viteza luminii între
continente și astre
Cu moartea oprită sever înaintea porților.

Noi vrem o lume de tinerețe fără de întoarcere
Pentru toate dorurile lumii, spuse și nespuse
Noi vrem izvorul vieții, care este facere
Acestor lucruri pe ciutire puse.

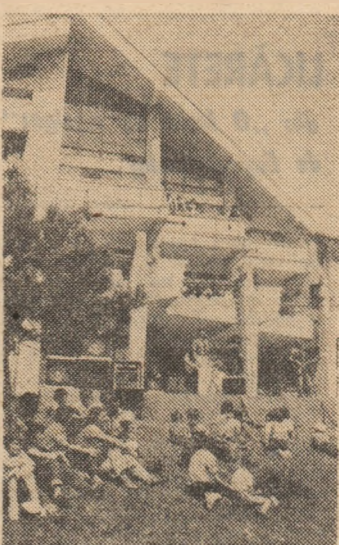
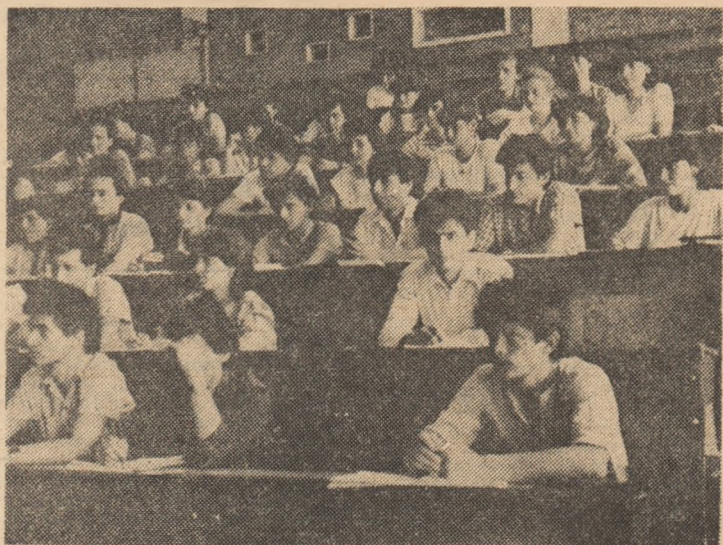
În zi aniversară

Partidului, în zi aniversară
Să-i spunem : Ne conducă spre mai bine
Cu gândul lui, ce-i faptă pentru țară
Cu fapta lui, ce-i scrisă în destine.

Destinul nostru și destinul țării
Destinul suveran al tuturor –
Popor de la Carpați la pragul mării –
Înscris cu demnitate-n tricolor.

Partidului, în zi aniversară,
Cîrmaciului destoinic ce-l conduce
Le spunem : Aibă anii vrednici pentru țară
Ca România-n comunism să urce.

MIHAI BĂRBULESCU

GALERIA EROILOR EXEMPLARI

CHILIAN

din „Francisca”
de Nicolae Breban

Nicolae Breban îl concepe pe Chilian, activist de partid într-o mare uzină bucuresteană (probabil secretarul organizației), ca replică la personajul șablon cu această investitură din proza anilor în care își scrie romanul; deși îl publică în 1965, îl terminase doi ani mai devreme, după cum precizează la finele lui. E o replică tranșant polemică. Nici una din trăsăturile exterioare ale prototipului la modă nu-l caracterizează pe erou. Activistul brevetat întrecă în volubilitate strategică și în jovialitate tovărășească oricare alt tip, emana în permanență idei constructive, își vehicula principiile în lungi și repetate tirade, dădăcea tot timpul pe cineva și, cînd credea că e nevoie, bătea cu pumnul în masă, mai și gresia, dar grescila lui ori era ușor reparabilă ori era de o gravitate maximă, caz în care era descoperit a se fi „strecurat”, ca „element răufăcător”, în rîndurile clasei muncitoare și ale partidului.

Chilian răstoarnă această imagine robot: e zgîrcit la vorbă, un taciturn chiar (spusele lui, puse una lingă alta, de abia fac vreo cîteva pagini de roman), nu colțesește pe nimeni cu inițiative, propuneri și indicații, nu și discursivizează niciodată crezul, nu se bate cu pumnii în piept cu semn de arogare a funcției, nu dădăcește și nu bruftuiește pe nimeni. Și, totuși, acest om fără calități aparente atrage ca un magnet: Francisca Mănescu și Ion Cupșa sînt două cazuri extreme și, de aceea, elocvente pentru magnetismul lui. Secretul stă în știința de a asculta. Nu ascultă cu amabilitate și nu arborează zîmbetul comprehensiv de fotografie. Nici măcar nu mimează interesul pentru interlocutor sau necazul lui. „Asculta cele ce-i spuneau toți de la cel mai mîrunt lucrător pînă la maistri și ingineri, cu o anumită plictiseală, ba chiar posomorit și disirat. Adeseori lăsa omul în mijlocul frazei, ori îl interrompea pentru a-l întreba cine știe ce nimicuri”. Alitudinea lui ar putea să contrarieze, dar, ca prin miracol, ea domesticește corbicia (cazul Cupșa) ori stimulează la confesiune vindecătoare, ca în fata unui psihiatru (cazul Francisca). În ambele, el își obligă partenerii să-și lămurească propria personalitate și să-și limpezească opțiunile. Are darul de a scruta omul pînă în adîncuri și de a citi instantaneu, ca un aparat de radiografiat sufletul — cum o citește pe Francisca Mănescu: „În acea clipă, Chilian văzu dintr-o privire pînă în adîncul firii ei, ca printr-o apă verde, clară și adîncă, și această viziune neașteptată și puternică îl tulbură și îl solicită cu mii de brațe, deși nimic în expresia lui, aparent mohorîtă, nu lasă să se vadă asta” — dar îi tăinuiește lectura, refuzînd să-i prodea gata întocmite înțeleșurile.

În recuzanta cu care își pregătește performanțele modelatoare intră mai puțin întrebările și răspunsurile ingenioase; bagheta lui magică este tăcerea dibace. De la prima întîlnire, Francisca simte cu toată ființa că tăcerea lui „grooiaie” o înconjoară „ca un inel”: este inelul-matrice în care Chilian o introduce, ca într-o hipnoză prelungită, pentru a o ajuta să se deslusească pe sine însăși. Metoda lui nu e de a participa, cu o afectivitate pe fată, la cazul celuilalt, ci de a-l pune în starea și de a-i da posibilitatea de a se descoperi de unul singur. O intervenție auctorială îi descrie procedeul în optimă manifestare: „Chilian o asculta (pe Francisca — n.n.) în felul lui

obișnuit: perfect incremenit, inexpressiv, absent, dîndu-i ei o limpede senzație de singurătate și liber arbitru”. Singurătatea pe care el i-o creează celuilalt este o singurătate creatoare de identitate și destin. Gratie ei, Francisca Mănescu își poate recapitula viața și rădăcinile

tr-o (pre)dispoziție sacrificială în raporturile cu celălalt — e unul din cele mai frumoase ale romanului.

„Moșindu-i” pe cei dimprejur, activistul Chilian se „moșește” pe sine însuși. Marca sa vocație, originală și irepresibilă, e maieutica.

prezintă simbolic o Weltanschauung pe locul într-un proces istoric pe care se străduiește să și-l adjucece profitorii veniți „de undeva, din streinătate”. A luptat în ilegalitate, a suferit în detenție, a primit apoi munci de răspundere, a urmat cursuri de pregătire politică, s-a rein-

cadavre. Cînd e vorba de viață, arbitrarul n-are ce căuta în practica social-politică, o samavolnicie nu trebuie să atragă alta, „răzburarea” nu poate intra într-o altitudine lucidă a noii societăți față de intelectuații și oamenii de bine care au făcut parte din vechile clase. Este în această concepție a lui Licărete vreo urmă de sentimentalism, cum îl acuză un interlocutor? „Nu e nici un sentimentalism — se apără el —, e vorba de oameni, atît! Și ei, acești oameni, trebuie tratați omeneste, nu ajung destule la-găre și puscării cîte au fost?” Nu se poate vorbi de justiție în absența nuanței („Trebuie judecat totul de la caz la caz...”) și nimeni nu e îndrituit să culpabilizeze de dragul de a exercita o lege. „Poporul ăsta al nostru nu a săvîrșit crime”, e blind, răbdător — îi spune Licărete lui Rontea și, pînă aici, cuvintele lui sînt cam aceleși cu cele pe care Ioan Valahul i le spune Principei venetică într-o discuție asemănătoare — de ce să o facem pe Danton și Robespierre, cînd nu e cazul?”

Licărete umanizează norma. Refuzînd s-o preia nedumită, el o trece prin „mîntea lui țărănească” și o supune instanței supreme a realității: „Noi trebuie să înțelegem ceea ce dăm pe gură. De ce să nu dormim noaptea, ca să spunem exact ca din cărți de parcă am fi papagal!” A înțelege și a pricepe sînt verbele care îl obsedează. Din comprehensiune face o deviză („Nu vreau decît să pricep”) și un principiu dinamic al societății: „În conducere există revoluționari, oameni care au făcut puscării și au suferit pentru partid și pentru clasa muncitoare, uite cu asta mă mindresc, dar o țară nu e o biată primărie de sector, aici trebuie doxă, înțelegere, trebuie folosiți oameni care știu despre ce este vorba”. A voi să înțelegi și a-ți exprima un punct de vedere într-o chestiune („spun ce-mi trece prin cap”) revine, în fond, la a te exercita ca om liber. Licărete a suferit din cauza dorinței sale de a „cerceta” lucrurile și a „francheței” cu care și-a formulat opiniile, dar, la bătrînețe, are satisfacția unei existențe consecvente în substanța ei pură. Vecinătatea tensoniană cu personaje malefice ca Rontea (o caricatură a Principei din romanul omonim) și a lui Marcu (aproape o recodare a Messerului din același roman) îi subliniază, prin contrast, exemplaritatea.

Se poate spune — chiar fără a cunoaște romanul în întregime — că Licărete intruzează ideea de personal model și, fapt de o semnificație particulară, că prin ideologia și tipologia lui, poate și prin stil, consonanță cu ideologia, tipologia și stilul din marile romane ale lui Eugen Barbu, „O lume de cîștigat” suprimă marea diviziune, despre care s-a vorbit mult, din opera sa.

ION CRISTIAN

din „Orgoliu”
de Augustin Buzura

Protagonistul „Orgoliilor” (1977) se încadrează, la o privire de sus, în tipologia savantului dotat cu o vie și de neînmuțat conștiință istorică. Vocația științifică de excepție i-ar fi permis să se închidă, cu maximum de profit, în „turnul de fildeș”. N-o face însă. O forță interioară îl pune cu puterea unei fatalități să se confrunte cu realitatea imediată. La timpul prezent al romanului, cînd o deja un celebru profesor și academician, termenul opoziție se recurtează și coalizează, într-o carnavalescă

SEMNIND APELUL PENTRU PACE

de Camil Ressu

Eroi cu nume sau eroi necunoscuți anonimi din popor, exemplari prin faptă, ridicați din rîndul țărănilor sau muncitorilor cînd vremurile i-au chemat să-și spună cuvîntul sau să treacă la fapte, eroi cu nume de neuit, să-pate adine în memoria urmașilor, ridicați din rîndul țărănilor sau muncitorilor cînd a trebuit să-și apere țara: oameni, chipuri, sugestia gîndurilor, amintirea gesturilor, semnificația imaginilor, iată un capitol de aur, pe care arta plastică îl illustrează cu exemplară putere evocatoare, cu o constanță dăruite, ca o necesară revenire în istorie și pildă pentru prezent.

Cîți dintre acești bărbați, cîți dintre chipurile grave ale acestor femei, devenite brusc conștiente de menirea bărbaților lor care se duceau să-și unească glasul în corul mare al glasului țării, cîți tineri dintre cei care s-au maturizat brusc în focul luptelor și acțiunilor gîndite, de partid, nu s-au perindat de-a lungul anilor, în pictura și sculptura română contemporană? Pe mulți dintre ei i-am uitat, aceștia însă, sînt vii, adevărați, emoționați și azi. Și așa vor rămîne datorită splendei valorii artistice ce a făcut ca ideea să se topească într-o perfectă formă plastică. Sînt mulți eroii exemplari în arta românească. Totuși, dintre ei, grupul care semnează apelul pentru pace a străbătut timpul. Camil Ressu, părea, pînă la un moment dat, un autor realist. Azi, la patru decenii de la nașterea acestei imagini-simbol, el nu apare un pictor ce a îmbinat soluțiile unui expresionism ce conferă chipurilor o individualitate marcantă. Lucrarea „Semnarea apelului pentru pace” a fost pentru un timp într-o perioadă de eclipsă. Azi, ca o mare pagină de literatură, ea descrie atmosfera unui sat unde cei maturi, oameni simpli dar conștienti de necesitatea păcii, adresează lumii un apel pe care își pun meticuloși și solemn, semnătura.

Personajele sînt îmbrăcate simplu, lavita și vasele din care au mîncat sînt modeste, dar noblețea și bărbăția chipurilor, demnitatea și hotărîrea atitudinii lor redată nuanțat, de o mîna de meșter bun, transgrecență realismul de ieri printr-un modernism ce se dezvăluie azi a fi vibrant, peren, actual.

LICĂRETE

din „O lume de cîștigat”
de Eugen Barbu

Din cele peste 500 de pagini pe care, după o mărturisire a autorului, le va însuma „O lume de cîștigat”, aproximativ o treime au apărut în paginile Suplimentului literar-artistic al „Științei tineretului” (nr. 6—28 din 1983). Cititorul cunoaște suficient pentru a încerca să deducă miza romanului, să-i imagineze structura generală și mai ales, să-i caracterizeze principalele personaje. Între ele se află și purtătorul de cuvînt al autorului. E activistul de partid Licărete: un personaj complex în pozitivitatea lui absolută, prin care amintește nu atît de Dumitrana, cit de Ioan Valahul. Ca și acesta, el re-

tors, dintr-un motiv sau altul, la munca de jos, a revenit în funcția superioară de mai înainte. Are o biografie bogată, dar nu și complicată, pentru că a drenat-o pe făgăsul unor limpede principii morale.

Codul lui de etică și echitate e codul înțelepciunii țărănești, și dincolo de culoarea pe care i-o dă actualizarea într-un secol modern, repetă (uneori, pînă la cuvînt) codul local al înțelepciunii din „Prințele”. Lecțiile lui din Dreptul roman, din Radulescu-Motru sau din Gusti se pliază pe preceptele moștenite. Impresia pe care „credința” sa i-o lasă nepotului („e de tot creștină: să nu furi, să nu bei, să nu aia, să nu nia”) nu e, în ciuda etichetei simplificatoare, eronată. În ea subzistă străvechea humanitas românească. Valoarea supremă este, după Licărete, omul, iar calitatea cea mai de pret a unui activist de partid i se pare că trebuie să fie omenia. Ideea lui e că o societate nouă nu se poate zidi pe

CARTIERUL CRÎNGAȘI UN ORAȘ PENTRU SECOLUL XX

File din jurnalul de călătorie al tinărului scriitor

IMAGINE DE PE VECHIUL POD

Casa e așezată pe colț, în așa fel că taie unghiul drept al intersecției și atrage atenția. Încă se ține onorabil cu acoperișul parțial din tablă zincată și zidurile de cărămidă aparentă, din care timpul roade încet, dar tenace. O iederă răstignită pe ziduri încă n-a dat în frunză și poate n-o să mai dea niciodată. Iedera verde ar oferi un aer mai optimist. Altfel casa agonizează. E un fel de ruină orgolioasă. Sunt elemente care nu-i pot ascunde virsta. Ferestrele, bunăoară, unde lemnul, nepuțincios la intemperii, a trădat, curbându-se. E o minune că geamurile n-au sărit în țândări. Mai sunt și treptele de la intrare tocite de mii de pași, și ușa care s-a coșat, și burlanul zdrențuit de ploaie. Mai sunt și obloanele de metal cu forma aceea arhaică, ondulată, de pe care vopseaua s-a răzvrătit și evadează în particule invizibile, lăsând în urma ei pete de rugină. Unul dintre obloane e tras și, după lacătul ruginit, nu se vedește intenția că ar mai dori cineva să-l ridice. Celălalt e împins în sus în așa fel ca un om de statură medie să poată intra. Deasupra celui din urmă se află și firma care parcă plutește, „La Marinică”, bineînțeles cu numărul autorizației. Obloanele dau senzația că clădirea ar fi închis un ochi și al doilea clipește nesigur. Interiorul e și mai deprimant. Tencuiala nu poate ascunde neregulile pereților, tavanul s-a bolțit sub apăsarea cerului, iar scindurile dușumelelor își arată una altele colții tociți. Cele câteva obiecte par salvate de la potop. Un paravan batant și șchiop în spatele căruia Maria Antoaneta și-ar fi făcut ultima toaletă înainte de decapitare, o bancă luată dintr-un cimitir pe care e scris un epitaf naiv și ridicol, un butoi de combustibil, o oală ruginită, un pantof scilciat etc. Dar pe un perete stă mândră, înrămată, diploma autentică, cu numele meșterului, al școlii, cu poza, semnături și sigilii. Meșterul s-a refugiat după alt paravan, jumătate de sticlă, și are în fața lui diverse cutiuțe și compartimente cu cuie, cuișoare, cleiuri, vopsele, unelte și adjuvanți greu descriptibili. El însuși taie o piele ca un chirurg de mare clasă, o arde cu un chibrit, și bate un cui ferm, dar fără zgomot, ca și cum n-ar vrea să tulbure istoria.

Ca să stea de vorbă cu cei

care îi intră în prăvălie. Petru Marin trebuie să deschidă un compartiment de paravan și asta înseamnă un fel de breșă a baricadei, o dovadă de încredere. Adică el îl respectă pe client, dar îl și onorează cu munca lui. Pentru că și atunci când primește comanda nu se intrerupe din lucru și dă impresia că face o favoare, ceea ce ar putea fi o veche stratagemă sau un mare adevăr. Iar faptul că la 72 de ani Petru Marin face o treabă utilă, când ar putea trăi liniștit din pensie, nu i se poate adresa nici

terilor să nu le fie teamă să intre, și chiar străzile se deschideau promițător, cu case mai mult de cărămidă, cu mulți pomi și flori. După câteva case mai acătării, străzile se îngustează, construcțiile se pipernicează și mizeria devine vizibilă. Erau case mici de paiantă, cu geamuri minuscule și acoperiș de carton, joase, parcă umilite de cer, în care soarele se ferea să intre. Canalizarea era un vis îndepărtat, existau fântini, iar lăturile se aruncau direct în stradă. Doar cițiva, cu mai multă stare, aveau cșmele

țării și serviciile acestea mărunte au intrat în declin. Totuși unele firme au rezistat nebănuite, fiind chiar și în deceniul trecut. Pe Crîngăși existau croitori, cismari, frizeri, ceasornicari, gcamgii, lăcătuși, sobari, tapițeri. Unele firme erau renumite, ca „Titi Obaciu” sau „Mărgineanu”, faimoasa frizerie și coafură „La Marinică”, sau pielăria „Polgar”. Erau meșteri care se simțeau fericiți în atelierul lor decrepit și nu l-ar fi dat pentru nimic în lume. Se încăpățâneau să subziste, căci clientela se rărise.

nu oferea o imagine prea încântătoare. Vechiul șlagăr, „Hai să-ți arăt Bucureștiul, noaptea, de pe podul Grant”, avea involuntar o anumită decență. Intinericul e cel mai bun paravan.

UN ARC AL AȘTEPTĂRII

Școala arată ca o doamnă bătrână care a urmat un tratament geriatric. Dar și-așa i se simte răsă, noblețea. Ar fi păcat ca, din grabă, un plan de sistematizare s-o radă. Nu e un monument de artă arhitecturală, dar are o anume semeție și, mai ales, demnitate. Școala care poartă azi numărul 167 se află chiar lângă stația de metrou Crîngăși. Nu se mai știe cine a proiectat-o, dar arhitectul pare și el un nobil scăpătat. El a conceput o intrare maiestuoasă, un hol imens, pe unde poate defila o companie, disproporționat față de numărul de clase — numai cinci. Oricum, a fost un profesionist de vreme ce construcția aproape a plutit o perioadă pe o pinză freatică și toate vicisitudinile le-a suportat cu stoicism, rezistând timpului. Amenajarea clădirii a început în timpul războiului, pe locul alteia mai vechi, fiind ridicată prin subscripție publică. Au contribuit învățătorii, părinții copiilor, câte-un negustor mai instărit. Accidentele și ghinioanele s-au ținut lanț, dar n-a fost nici unul capabil s-o distrugă. În '44, nici nu fusese bine înălțată și a căzut o bombă chiar pe ea. Construcția a fost reluată și s-a făcut temelnic, zidurile au o grosime de 60 centimetri. Prin deceniul al șaselea s-a produs un incendiu, probabil de la instalația electrică, însă a putut fi localizat. Prin '72, o furtună a măturat acoperișul, dar a fost refăcut. În '74, când a venit viitura pe Dimbovița, majoritatea oamenilor s-au refugiat în școală care era pe-atunci clădirea cea mai înaltă din cartier. O noapte, școala a fost un fel de Arcă a lui Noe, plutind ea însăși pe pinza freatică, dar apele mari n-au prins încă aici. La cutremur, clădirea s-a comportat admirabil, fisurându-se doar tencuiala holului. Apoi a început construcția metroului. Se lucra la limita fundației și mișcările subterane reverberau, făcând să trepideze clădirea. La un moment dat, s-a provocat o explozie și copiii au fost evacuați pentru a se evita orice risc. Clădirea a dansat puțin, dar n-a avut nici o fisură. Apoi s-a produs un accident. O macara turn a metroului, înaltă de 22

un reproș. În fond el prelungește tradiția unei lumi revoluționale care n-a sfidat prezentul adaptându-i-se lent și dispărând odată cu viitorul. Majoritatea celor asemenea lui s-au retras prin alte unghere ale orașului sau s-au stins definitiv împreună cu un univers care nu mai există nici el.

Înainte de război, povestea Petru Marin. Crîngășiul era o mahală orgolioasă, cu fațada fardată strident și spatele ca un fel de rană deschisă, o can-grenă care pină la urmă a cuprins tot cartierul, fiind nevoie de o amputare radicală. Se stabiliseră aici mai ales muncitorii de la C.F.R. și de la Regia de tutun, dar și numeroși negustori și meșteșugari mărunți. Călea Crîngăși, care se întinde doar pe câteva sute de metri, era înțesată de prăvălii și ateliere. Fațadele erau cit de cit chivernisite, în așa fel ca muș-

terii să nu le fie teamă să intre, și asta era un semn de noblețe. O furtună puternică lăsa multe case descoperite, ploaia se strecura afurisită prin plafoanele cirpite, iarna, fumul unui godin, pentru cine avea lemne, era o binecuvântare. Războiul a lovit și aici. A lovit crunt, cu dușmănie, parcă alegându-i pe cei mai săraci. Cartierul, aproape de calea ferată, a fost arat de bombe.

După Eliberare, lucrurile au început să se schimbe, dar încet, imperceptibil. Prăvăliile s-au refăcut și scurtă vreme au prosperat. Concurența era mare și clienții destui, dar săraci. Se vindea și se lucra pe credit. Negustorii și meseriașii apelau la reclame în ziar, afișe, fluturași, aveau clopoței în vitrină care zdrăngăneau permanent, atrăgând atenția, ieșeau chiar ei în stradă și luau omul de minecă. Apoi au intervenit schimbări radicale în economia

Muncitorii începeau să primească apartamente la bloc și piecau, încet dar ireversibil. Rămăneau bătrânii care nu se puteau rupe de ambient și încă o populație instabilă care se aciuase în casele părăsite. Prin '60, Călea Crîngăși era pavată cu piatră de riu, Șoseaua Ciurel era o fundătură, căci podul peste Dimbovița consta dintr-o articulație de lemn pe care de-abia trecea o căruță. Apariția unei mașini constituia o raritate și copiii se adunau în jurul ei ca la urs. Piața era doar un loc viran unde veneau țărani și vindeau direct din căruțe. Mai exista și o găzdarie, iar petrolul nu era numai combustibil, ci și un bun remediu contra scărpinatului. Se mai afla pe-aici și un depozit de cherestea. Dar cine se mai încumeta să construiască în Crîngăși? De pe bătrînul pod, cartierul se vedea ca-n palmă și

CULTURA ROMÂNEASCĂ DE AZI — CULTURĂ FĂURITĂ SUB ÎNDRUMAREA PARTIDULUI

Filmul politic, într-o posibilă istorie a cinematografului românesc, trebuie să ocupe un loc privilegiat, fiind de fapt cheia înțelegerii acestui domeniu atât de complex și important al culturii naționale. Aniversarea a 65 de ani de la înființarea Partidului Comunist Român este un fericit prilej pentru a încerca să conturăm acest capitol fundamental al istoriei cinematografului românesc, estetica sa vie, aceea a filmului politic.

În fruntea lor, adică a filmelor care îndeplinesc cele două condiții ale filmului politic (1), sint valoroase din punct de vedere artistic, expresii ale deplinei maturității a cinematografului autohton și (2), sint inspirate din evenimente majore, se referă la problema puterii, avind drept conflict lupta dintre vechi și nou, le-aș situa pe acele creații cinematografice care se trag direct din activitatea revoluționară a partidului în anii grei și eroici ai ilegalității. Evocarea acestei virste „romantice” a eroismului, o virstă aspră, nemiloasă însă, care pune față în față opresiunea, reprezentată de obicei de Siguranță, și elanul curat al comuniștilor și uteciștilor, credința lor în cauza nobilă pentru care luptă, poate fi întâlnită în multe filme cu adevărat frumoase, turburătoare, ale cinematografului nostru, culminând cu **Dumini-că la ora 6** (1964) de Lucian Pintilie, și **Să mori rănit din dragoste de viață** (1984) de Mircea Veroiu, două momente de referință ale filmului politic românesc.

Și într-un film, și în celălalt, deși sint realizate la 20 de ani distanță, există o fericită întințire sau îngemănare între unitatea stilistică a realizării estetice și puritatea ideologică a temei. Amindouă sint născute dintr-o atitudine de demitizare a falsului eroism. Eroii principali, Radu și Anca, respectiv Horațiu și Sarca, sint prezentați ca oameni cu stângăciile, teama, frumusețea, curajul și iubirile lor, Sacrificiul însuși, care constituie starea lor limită, nu este făcut spectaculos, bombastic, ci are o dimensiune firească, chiar dacă la Pintilie ritmul este mai nervos și tragismul mai accentuat. Stilurile lor diferă, bineînțeles, în primul caz fiind labirintic, în al doilea simplu, liniar, amindouă avind însă forță, emoție, vibrație. Prin nouțea abordării, aceste pelicule sint profund educative, fiind animate de un discret suflu patriotic, de un mesaj viu, revoluționar. Eroii au frumusețe morală, care vine din inocența lor. De unde, poate, și marea dragoste pe care o avem pentru un nou început, al luptei cu o lume inchiștorială, ostilă vieții, libertății, cu atât mai ostilă cu cât este mai viclenă, mai abilă. Căci dacă aceste filme sint minunate, frumoase, expresive, sint pentru că un principiu de construcție dramatică se aplică unui adevăr istoric: „lumea care piere” nu este ridiculizată, minimalizată, ci este o forță de temut, un organ opresiv care cunoaste toate ne-regulile jocului, cum este inspectorul general al Siguranței din filmul lui Veroiu, un abil „vânător de conștiințe”, un fin analist, stăpin pe raționamente subtile, pe arta deducției, pe cunoașterea psihologiei adversarului, pe care le pune la îndemina unei armate întregi de agenți și informatori. Cu atât mai mare este deci meritul tinerilor care, călăuziți de idealurile pen-

tru care luptă, duc la bun sfârșit acțiuni de mare curaj sau, ca în cazul filmului lui Pintilie, sint conștienți că eforturile lor nu sint zadarnice, aici iubirea fiind suprema jertfă și nu moartea. Moartea pentru ei nu contează, dovadă că cele mai periculoase acțiuni, eroi ca Horațiu și Sarca le săvîrșesc într-o stare de bucurie,

capodoperei lui Ciulei, **Pădurea spinzurătorilor** (1965), model de îmbinare dialectică a politicii și esteticii.

Alte filme în schimb, precum **Întoarcerea lui Magellan** (1973) de Cristiana Nicolae, **Zidul** (1974) de Constantin Vaeni (filme de debut ale regizorilor respectivi) și mai ales **Ediție specială** (1978) de Mir-

cele două filme despre Vlasini, **Cantemir** și altele. Cu totul altfel stau lucrurile, de pildă, în cazul filmului Malvinei Urșianu **Întoarcerea lui Vodă Lăpușneanu** (1980), unde actualizarea prin excelență politică a temei, este realizată cu rafinement de eseist cinematic. Acestei tendințe majore a filmului nostru politic îi mai pot aparține filme ca **Serata** (1971) tot al Malvinei Urșianu, **Facerea lumii** (1971) de Gheorghe Vitanidis, **Actorul și sălbăticia** (1974) de Manole Marcus sau **Semnul șarpelui** (1982) de Mircea Veroiu.

Dar în această categorie de filme politice cu structură deschisă, intră mai ales filmele de actualitate, numite filme-dezbateri. Că genul poate produce opere valoroase o dovedește un film ca **Puterea și Adevărul** (1972), creație de referință a filmului românesc aparținind lui Titus Popovici și Manole Marcus. Deși acest film, prin procedeu flash-back-bogul, evocă momente esențiale ale cuceririi puterii și ale construcției socialismului în țara noastră, urmărind existența și evoluția unor activiști de partid în diferite etape ale revoluției, totuși el trebuie considerat un film politic de actualitate, pentru că aduce în prim planul dezbaterii (într-adevăr, avem aici un model de ceea ce numim film-dezbateri) conflictul dintre putere și adevăr, dintre prejudecată și realismul în politică.

Aceleași ambiții, realizate în bună măsură, stau și la baza filmelor **Clipa** (1979) de Gheorghe Vitanidis și **Imposibila iubire** (1984) de Constantin Vaeni, fără însă ca patosul revoluționar, încărcătura de idei și sentimente, conținutul bogat, sondările analitice ale personajelor și lumii lor, existente în operele literare inspiratoare să aibă deplină acoperire estetică, filmele suferind la capitolul unității stilistice. Că acest gen e dificil, o dovedesc și alte filme-dezbateri care merită consemnate, deși sint inconsecvente artistic, cum ar fi: **Proprietarii** (1973) de Șerban Creangă, **Trei scrisori secrete** (1974) de Virgil Calotescu, **Filip cel Bun** (1975) de Dan Pita sau **Vânătoarea de vulpi** (1982) de Mircea Daneliuc.

După cum se observă, aria de circumscriere a filmului politic este foarte largă, chiar primul film socialist **Răsuna valea** (1949) al lui Paul Călinescu putind fi considerat certificatul de naștere al filmului politic românesc, căci din încercările de pină atunci lipsește politicul, el fiind suplinit în cazul cele mai fericite, cum este **Războiul Independenței** (1912) al lui Grigore Brezeanu și Leon Popescu, de suflul patriotic existent în câteva din puținele filme care s-au produs. **Răsuna valea**, care are azi mai mult o valoare documentară, este o mărturie filmică imediată despre începuturile vieții noi în România. Suflul său revoluționar a rămas viu, există, este suflul unei lumi care se naște. Acest entuziasm al începuturilor trebuie mereu amintit, reimprospătat.

Filmul politic trebuie să fie deci genul cinematografic cel mai popular, pentru că este legat de idealurile poporului, de credințele și obiceiurile sale, de speranța lui. El trebuie să fie, prin universalitatea sa, cel mai frumos din lume!

GRID MODORCEA

Filmul politic — expresie a deplinei maturități a cinematografului românesc

Două filme politice reprezentative: „Puterea și adevărul” și „Să mori rănit din dragoste de viață”.

ca într-o joacă, pentru că le fac din dragoste de viață.

Metafore, în fond, ale jertfei creatoare, trezind o imensă nostalgie pentru această virstă romantică a eroismului, asemenea filme trăiesc ca lumi în sine, ca opere care inchid în ele o viață de sine stătătoare, ca un trecut revoluționar, ca o fotografie de epocă, indiferente deci la desfășurarea ulterioară a evenimentelor istorice, fapt despre care se poate spune și în cazul

cea Daneliuc, au o cu totul altă deschidere, conținând uneori explicit, prin anumite replici mai cu seamă, perspectiva istorică, conștiința politică a actualității. Actualizarea politică a istoriei este o cale dificilă, care cere multă înzestrare și experiență artistică pentru a nu denatura raportul estetic-politic. Cînd acest raport nu e respectat, filmele capătă un caracter discursiv, tezig, didactic, ca în cazul unor filme istorice precum **Ștefan cel Mare**,

Prin numărul impresionant de opusuri — scrise din deceniul al cincilea și pină în prezent — ca și prin marea lor diversitate, cantata s-a constituit într-o coordonată importantă a tabloului compozițional românesc contemporan. Surprinderea unei imagini de ansamblu asupra acestui gen „în care predomină caracterul liric și epic, atmosfera solemnă, triumfală, de omagiu” (după cum afirmă Dumitru Bughici în Dicționarul de genuri și forme muzicale) lasă să se întrevadă că el a reprezentat și reprezintă un teren prielnic căutărilor inovatoare, argumentînd astfel încă o dată fantezia și inventivitatea autorilor, bogăția și complexitatea creației noastre muzicale contemporane.

Dacă începuturile cantatei contemporane sint strins legate de cîntecul patriotic (idee ce se detașează din rîndurile semnate de Anatol Vieru într-un studiu apărut în 1959), drumul evolutiv al genului se ramifică răspunzînd însă unității prin diversitate, ceea ce justifică încercarea pe cît de temerară pe atît de captivantă de a-i creiona tipologia specifică.

Granițele dimensionale extrem de elastice îmbrățișează deopotrivă cantatele de ample proporții și pe cele miniaturale, de profil imnic, cum ar fi **Mărire ție, Patria mea** de Mihail Jora. Prin construcție, numeroase lucrări realizează intersectarea cu suita vocal-simfonică, adoptînd o varietate de modalități: dacă Tiberiu Olah alătură în **Cantața pentru cor de femei, pe versuri vechi populare**

ceangăiești trei părți distincte, concretizînd trei sfere expresive precis încheiate, Aurel Stroe, în opusul său **Chipul Păcii**, structurează spațiul compozitional în secțiuni ce poartă titluri „abstractizante” (Rapsodie, Comentariu, Fugă, Arie etc.), succesiunea lor articulînd o formă cu simetrie interioară, nonretrogradabilă. Astfel, tendința de apropiere a cantatei de suita își găsește două materializări (oglindite în exemplele de mai sus): cea în care necesitatea exprimării unui anumit conținut determină tiparul formei —

Forța expresivă a cantatei

o multitudine de aspecte se cer talmăcite în secțiuni strict delimitate, sau cea în care creatorul operează cu suprafețe și volume sonore pe care le ordonează conform concepției sale, bineînțeles relația conținut-formă păstrîndu-se, arhitectura constituind la prima vedere criteriul de la care s-a plecat.

Deși modul de abordare al raportului dintre text și muzică se caracterizează printr-o mare diversitate, se poate totuși evidenția o accentuare diferențiată a celor doi parametri: unele partituri par să lase cuvîntului rolul exprimării mesajului, desfășurarea muzicală conturînd fundalul adecvat, decorul menit să pună în

punctul culminant, coda formulînd concluziv: „Sosit-au pentru țară vremi înalte”. În cantata **Glorie eroului necunoscut** (un alt titlu inclus în aceeași sferă de concepție), Șerban Nichifor sugerează traversarea unei vaste perioade din istoria umanității prin mijlocirea trăsăturilor specifice limbajului muzical din diferite epoci; lumea sunetelor — prin forța sa de expresie cu valoare universală — dă glas ideaticii, face pe deplin inteligibilă această veritabilă odă închinată tuturor celor care s-au jertfit, astfel încît repetarea cuvîntului „Gloria” în încheierea opusului nu face decît să sporească aspectul grandios, să amplifice

apoteoză gradată finale. Aceste ipostaze ar reprezenta cele două extreme posibile ale atitudinii compozitorului; multe dintre cantate ilustrează însă fuziunea valențelor expresive proprii diversilor parametri muzicali cu cele ale textului, în vederea obținerii unui efect cît mai puternic asupra sensibilității artistice a auditoriului.

Prototipul cantatei — destinate corului și orchestrei — a cunoscut în creația contemporană românească o infinită gamă de variații, compozitorii adaptînd ansamblul — așa după cum au ales și forma și tehnicile de lucru — mesajului, conținutului muzicii, paletelor expresive. Bunoară, în cantatele de tip simfonic dimensiunea timbrală este realizată prin combinarea vocii corului sau soliștilor cu sonoritățile orchestrale, cu amplasarea și multitudinea de nuanțe coloristice pe care o astfel de formație le poate oferi; de cele mai multe ori compartimentului de percucie îi se atribuie largă disponibilitate de afirmare, (aceasta marcînd de fapt o trăsătură frecvent întâlnită în muzica deceniilor actuale) uneori cu valențe evocatoare (cum este folosită toaca în **Cantața „Mihai Viteazul”** de Vasile Herman), ca și alăturînd, a căror pregnanță conturează cu forță caracterul festiv definitivului multor creații de gen. În ultimul timp, ansamblului tradițional i s-au adăugat adesea banda magnetică sau instrumentele electronice (în lucrări semnate de Liana Alexandra, Dinu Petrescu, Șerban Nichifor și alții). Individualitatea fiecărui opus se reflec-

Teatrul românesc s-a impus în lume în epoca postbelică. Am putea spune că a ieșit în lume de-abia în anii revoluției socialiste. Au existat, firește, și afirmări anterioare, prin vestitele turnee ale lui Matei Millo în ținuturile românești aflate între granițe străine, prin călătoriile trupei conduse de Grigore Manolescu la Viena, a unui grup de actori la Paris, prin prezențele unor mari interpreți români pe scene din alte țări. Autori de seamă — de la Caragiale la Blaga, Victor Eftimiu, G. Ciprian, Tudor Mușatescu și alții — au avut parte de traduceri, iar acestea de reprezentări în câteva capitale europene. Regizori români — Paul Gusti, Soare Z. Soare, Ion Sava — s-au înfălițat cu celebri confracți de-ai lor din țări de veche tradiție. Oameni de teatru reputați au participat, cu personalitate, la reuniuni internaționale. Dar primul turneu oficial de stat al unei instituții românești a avut loc de-abia în 1956, când Teatrul Național din București a participat la Festivalul internațional de la Paris cu **O scrisoare pierdută** și **Ultima oră**, și unde, printre alții, a fost salutat, cu cea mai sinceră bucurie, de dramaturgul Eugen Ionescu, actrițele Elvira Popescu și Alice Cocea, criticul Matei Russu. În anii socialismului au călătorit peste hotare aproape toate teatrele românești, unele intrând în competiție cu foarte notorii formații străine și obținând meritați lauri. În ultimii treizeci de ani s-au jucat piese românești vechi și noi în marea majoritate a țărilor lumii, în locuri unde nu pătrunsese niciodată măcar vreo informație despre literatura și arta noastră dramatică: China, Japonia, Noua Zeelandă, Argentina, Uruguay, Peru, Norvegia, Canada. Francezii, sovieticii, englezii, italienii, spaniolii, cehii și alții europeni, apoi asiatici, africani, americani și latino-americani au cunoscut direct realizările noastre artistice. S-au tipărit cu legeri de dramaturgie românească, s-au tradus volume și studii de istorie, critică și teatrologie, personalități și opere

ale culturii teatrale românești au intrat în marile cărți universale de referință. Nu există azi nici o istorie serioasă a teatrului mondial, nici un dicționar important de specialitate care să nu consemneze realități teatrale românești. Sigur, unele notări sînt pe alocuri poate prea sumare, undeva selecția numelor e carentă, în alt loc informația e deficitară. Iar Larousse-ul, Enciclopedia teatrală sovietică, cea italiană a spectacolului, cea britanică (de la Oxford) rețin nume, titluri, fapte de creație care vorbesc despre potențialul creator românesc. Dicționare întocmite cu scrupol științific — în Statele Unite ale Americii, Polonia, R.D. Germană și alte țări — conțin reprezentative specificări despre noi. Pen-

Ungaria, Alexa Visarion în S.U.A. și U.R.S.S., Sanda Manu în R.D. Germană și în Cuba, Valeriu Moisescu în Uniunea Sovietică, Gheorghe Harag și Dan Alexandrescu în Ungaria și Iugoslavia; dar lista e, bineînțeles, mai lungă și mai largă. Interesant e a se semnala că nu numai regizori experimentați, ci și cei mai tineri de-ndată ce se impun în țară sînt poftiți și de alții, și realizează performanțe. Spectacolele create de Dan Micu în Ungaria și Finlanda au obținut distincții însemnate la festivalurile din acele țări, Alexandru Tocilescu s-a bucurat de cea mai caldă prețuire la Budapesta, la fel Mircea Cornișteanu și Cătălina Buzoianu în alte părți ale lumii; și iarăși, înșuruirea poate continua. Am fi.

(ori au) în conducerile lor și personalități românești. Aceste personalități figurează în foruri conducătoare ale Institutului Internațional de Teatru, Asociației teatrelor pentru copii și tineret, Organizației scenografilor și tehnicienilor de teatru, Asociației internaționale a criticilor teatrali, Uniunii internaționale a marionetiștilor, în alte asociații de creație artistică și științifică, fac parte din jurii internaționale, sînt invitate să prezideze congrese mondiale, reuniuni științifice de anvergură.

Se pot face, firește, diverse observări cu privire la ceea ce ar mai fi de implinit în acest domeniu, la ceea ce nu e încă săvîrșit cum ar trebui, chiar la modul cum ne documentăm, la harta turneelor și participării noastre — și așa mai departe. E fapt însă că teatrul românesc modern e un fenomen cultural de care nimeni nu mai poate face azi abstracție. Am însoțit trupe românești în lume și am luat parte, cu bucurie, la marile lor succese, am fost prezent la însemnate adunări de breaslă pe felurite meridiane. Am consemnat în cărți, articole, studii și corespondențe, opinii despre înfăptuirile noastre, ale unor conducători de state și de guverne, oameni politici, scriitori, artiști, teatrologi, ziariști, cărturari cu nume rezonante, care au dat cea mai înaltă prețuire creațiilor noastre. E neîndoielnic că afirmarea pe plan mondial a artei teatrale, ca și a celorlalte arte naționale, e o consecință a existenței unei mișcări culturale ce s-a întemeiat și a sporit mereu prin efectul politicii de partid și de stat, care consideră esențialmente că socialismul și cultura sînt inseparabile. Și care politică stimulează contactele cu alte culturi, în virtutea principiului că România socialistă participă la schimbul mondial de valori spirituale ca o țară ce are cu ce se mindri și în acest domeniu, îmbogățind cu înfăptuiri originale patrimoniul umanității.

VALENTIN SILVESTRU

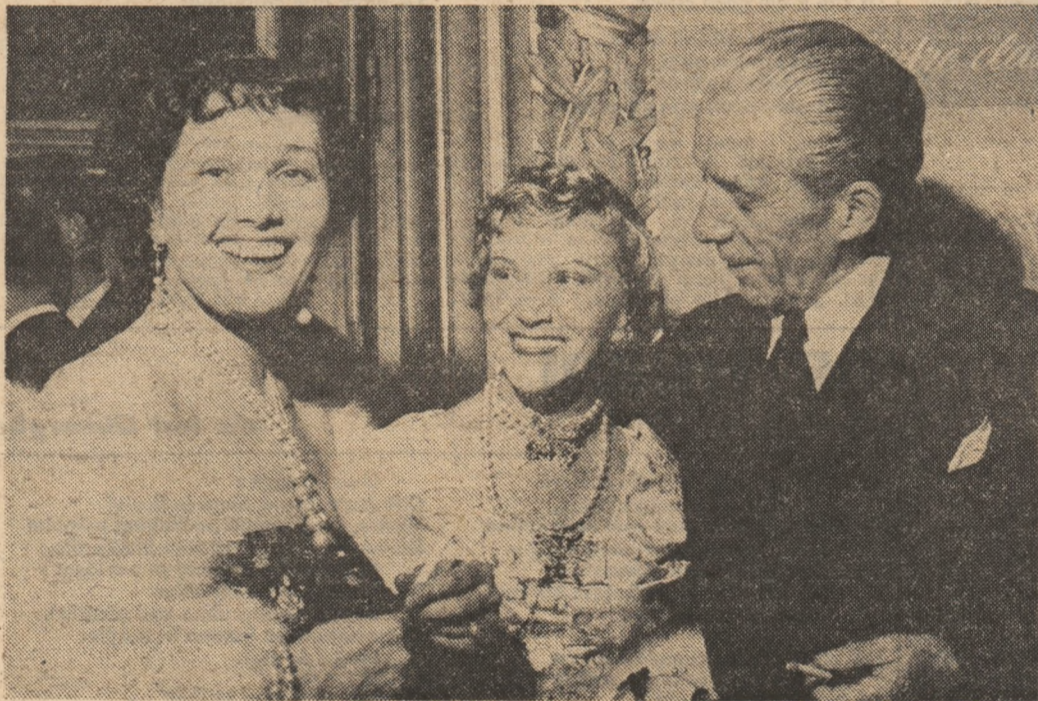
Teatrul românesc în lume

tru în luna oară s-a editat în străinătate un Dicționar al dramaturgilor români (la Praga), o Antologie a literaturii dramatice românești (la Moscova), teze de doctorat despre teatrul românesc (la Moscova), teze de doctorat despre teatrul românesc (la Roma, Philadelphia, Heidelberg), au apărut numere întregi ale unor reviste de autoritate, consacrate mișcării noastre teatrale (Bruxelles, Berlin), monografiile ale unor autori sau instituții românești.

Cel dintîi regizor profesionist român care a lucrat pe o scenă străină — recomandat de guvernul nostru — a fost Sică Alexandrescu, el montînd în Finlanda, în 1956. **O scrisoare pierdută** și **Ultima oră**. De atunci, numeroși alții au fost invitați să conclueze cu teatre din alte țări: Liviu Ciulei în Australia, R. F. Germania, Statele Unite, Canada, Lucian Pintilie în Iugoslavia, Franța, Statele Unite, Horea Popescu în Iugoslavia și Uniunea Sovietică, Dinu Cernescu în Olanda, Israel,

desigur, bucurîndu-se dacă regizorii ar stărui, toți, în a monta peste hotare cit mai multe lucrări românești. Piese de lui Caragiale și Ion Băieșu, Victor Eftimiu și Horia Lovinescu, G. Ciprian și Marin Sorescu, Tudor Mușatescu și Dumitru Radu Popescu, Mihail Sebastian și Ecaterina Oproiu, Al. Kirilăscu și Aurel Băra, Teodor Mazilu și Dumitru Solomon, și nu puțini alții, sînt reprezentate în multe orașe de pe glob sub semnături prestigioase de regizori străini și rar sub acelea ale regizorilor români ce trec prin locurile cu pricina.

Datorită dezvoltării teatrului dramatic în țara noastră, participării sale active la schimbul internațional de valori, prezenței sale semnificative în confruntări mondiale, precum și datorită proeminenței unor oameni de teatru în contextul relațiilor internaționale, toate organizațiile mondiale de creație au avut

Întîlnire emoționantă la Paris, în 1956, în foalerul Teatrului „Sarah Bernhardt”, înainte de spectacolul Teatrului Național din București cu „O scrisoare pierdută”; Tanți Cocea, Alice Cocea și Ion Manolescu

„Năpasta”, de Ion Luca Caragiale, prezentată pentru prima oară în Portugalia, de Teatrul Giulești

tă și prin soluțiile timbrale utilizate, prin selectarea elementelor instrumentale și vocale. Pentru a surprinde complexitatea acestui „peisaj” sonor, iată câteva jaloane alese din cadrul unei singure direcții tematice: în **Chemarea păcii**, Nicolae Coman apelează doar la orchestra de cameră, în timp ce **Către pace** de Liana Alexandra este scrisă pentru ansamblu de percuție, alamă și bandă magnetică, la ambele, firește, alăturîndu-se corul; în **Pax Mundi**, Dan Buciu indică: voce înaltă, flaut și orchestră de coarde. Iar în **Cantata a II-a** Ștefan Niculescu adoptă formula: tenor, cor mixt, orchestra mare.

După cum s-a putut observa, genul cantatei s-a impus și în domeniul cameral, spațiu în care originalitatea fiecărui autor și-a pus amprenta cu și mai multă pregnanță parcă. De pildă, **Cantata a III-a Răsucire** de Ștefan Niculescu, compusă pentru mezzosoprană și cinci instrumente de suflat, alternează pagini lirice, în care linia cursivă a vocii seduce, unde autorul speculează valențele expresive apropiate de agresivitate ale instrumentelor, în pasaje de virtuozitate ale fiecăruia sau în dispersări ale discursului în diferite registre, tinzînd spre punctualism, pentru a conferi mai multă forță versurilor lui Tudor Arghezi. O altă concepție despre cantata de cameră apare ilustrată de Aurel Stroe, formația cuprinzînd aici marca majoritate a compo-

nentelor orchestrei simfonice, dar reduce numeric.

Accentuînd coordonata tematismului, a structurării gândirii compunistice în trasee melodico-ritmice (și armonice une-

ori) — fapt sesizabil și în seria **Omagiilor** lui Doru Popovici — sau cea a estompării acestor „personaje” în favoarea planurilor, pînzilor sau maselor sonore, a țesăturii „de efect”, (construcția apă-

rînd ca rezultat al derulării unor suprafețe al căror colorit și transparentă sînt modelate cu finețe), tratarea vocală se reliefează prin largă varietate a scriiturii, de la text cîntat la cor recitat, de la vocalize la vaiete ca elemente ale sugestiei expresive.

Implicată profund în datele esențiale ale culturii noastre contemporane, tematica poetică proiectată în cantata românească a acestor decenii se remarcă printr-o deosebită constanță în etalarea cîtorva idei fundamentale, ce polarizează conținutul lucrărilor, într-o manieră ce favorizează o anumită diversificare. Se detașează câteva teme predilecte, focalizîndu-se în jurul unor veritabile nuclee: patria, eroi sau momente de răsucire ale istoriei, pacea, viața nouă a oamenilor de pe aceste meleaguri; în cadrul fiecăreia, abordările istorice, descriptive, filozofice, folclorice, unele care adîncesc mai mult planul afectiv — mai ales viziunile lirice și epice, dar și cele dramatice — reflectă o multitudinea de fațete. Extinse la parametri tematici invocată — deși aparent încătușată în aceste „sfere mate” — tipologia, ideatica și profilul cantatelor capătă o mare varietate datorită concepției individualizante a compozitorilor, oglîndînd astfel la scara unui singur gen coordonate ale creației muzicale românești contemporane.

ANCA IOANA ANDRIESCU

OMAGIUL ARTEI

ALEXANDRU CIUCURENCU — „Demonstrație de 1 Mai”.

ARTIȘTII PLASTICI OMAGIAZĂ ȚARA, PARTIDUL, OAMENII

Cind au apărut, „Demonstrația pentru Republică” și „Demonstrația de 1 Mai” de Alexandru Ciucurencu, ele au fost primite cu obiectiv : erau considerate datorită unei greșite înțelegeri și inadecvate interpretări „formalistice”. Erorile trec și arta reintră în drepturile ei atunci cind au de partea lor valoarea, care nealterabilă și mereu actuală, readuce în circuitul și în atenția publicului, opera de artă.

Așa s-a întâmplat la un moment dat și cu multe creații plastice ale marelui pictor Alexandru Ciucurencu. 1 Mai nu mai era o simplă sărbătoare ci un prilej de a exprima prin chipuri și gesturi crezul oamenilor ce luptaseră pentru a-și cuceri dreptul de a-1 sărbători și cinsti liberi. Era o demonstrație de forță a conștiinței poporului, a unității naționale, a coeziunii între gînd și faptă, a solidarității tuturor celor ce muncind și acționînd în același sens. În jurul partidului, alcătuiți în istoria umanității unul dintre cele mai emoționante și frumoase trepte de progres : afirmarea conștiinței de sine, a libertății omului, a puterii de afirmare și dezvoltare a sentimentelor neîncorsetate adresate întregii lumi, a unei frății și solidarități mature, indestructibile.

O lucrare și ea plină de tîlc, „Sculați voi oropsii ai vieții” de Anastase Anastasiu realizează pe formula compozițională a unei fresce ideea de unitate și de solidaritate a celor mulți prin mai multe grupuri compacte de oameni, al căror port indică apartenența la o clasă socială (țărani, muncitorii, intelectualii) alegoria aceluia „Proletari din toate țările uniți-vă !” Ideea de progres și reconstrucție conturată prin edificiile profilate scenografic în fundalul lucrării, creînd frumoasele efecte de verticalitate, (pandantul personajului principal al lucrării, curajos suprapus peste masa de oameni, cu spatele la privitor, ridicînd un drapel : cel ce animă, îndeamnă, conduce și cheamă sub semnul drapelului partidului, metaforă pentru ideea de „partid — conducător al clasei muncitoare”.

Doar că, preluînd versul, autorul nu realizează o scenă de luptă ci una de sărbă-

toare, cu flamuri și demonstrații, un 1 Mai liber și intîmpinat festiv.

Sînt două exemple. Ele ar putea continua cu altele și cu altele, fiecare interesant. Ne-am oprit asupra lor pentru a mai sublinia un lucru : marii artiști au fost prezenti în viața cetății, s-au alăturat partidului făcînd din arta lor un instrument de ridicare și modelare a conștiințelor, pe de o parte, iar pe de altă parte, de a aduce, prin opozițiile lor, un omagiu deceniilor de luptă comunistă, pentru a marca nu sec (ca un document politic sau istoric) ci emoționant, plin de lirism și căldură umană, sutele de destine topite într-un ideal care le-a cerut în atîtea rinduri sacrificii, în contul unei victorii ce a venit, aducînd după sine însăși renașterea țării.

În acest context, omagiul artiștilor, prinosele însuși al artei nu e un gest comemorativ, ci o necesară întoarcere în timp și fixare pentru contemporani dar și pentru posteritate a acelor vremuri cînd viitorul se înfrîpa ca ideal și a acelor vremuri cînd idealul se-ntrupează. De-atunci, din anii de după eliberare, artiștii au fost cei pentru care evenimentele au trecut într-o transformare a lor în simbol.

Într-un arc peste timp, nimic nu mi se pare mai simbolic, deci, decît monumentul înălțat de sculptorul Gavril Covalschi, intitulat „Cîntarea României”, unde patru personaje (doi bărbați — un muncitor și un țaran — și două tinere femei) alcătuiesc un grup statuar elocvent : fiecare sugerează activitățile (de creație artistică, cercetare științifică etc) prin care geniul poporului se concretizează. Este vorba de creativitatea și disponibilitatea spre visare, cercetare, cucerire a științei, îndemînare și înaltă spiritualitate pe care oamenii din țara noastră le cultivă, le valorifică, devenînd fîuritorii unui tezaur de idei noi, adevăruri științifice descoperite, opere de artă zămislite, somn și reflex direct al unei mari libertăți de creație, a unei liniști interioare și demnității umane ce le caracterizează viața, astăzi.

SIMONA VARZARU

POMUL ROȘU

de Zaharia Stancu

La marginile apelor,
La marginile cîmpurilor,
La marginile cerurilor,
Au răsărit pomi roșii.

Rodele lor le-am cunoscut : roșii.
Frunzele lor le-am cunoscut : roșii.
Măduva lor am cunoscut-o : roșie.
Inima, inima, cel dintîi pom roșu.

Poemul lui Zaharia Stancu face parte din volumul cu același titlu apărut în 1940 și este un exemplu de lirică de o profundă partinitate realizată deloc prin mijloace discursive. Poetul își păstrează, în chip evident, notele specifice ale lirismului său, tonalitățile sacadate, apă-sate prevestind un ce minios, neclintit în a-și realiza dezideratul de „a se intrupa” în univers. Această energie, expresia unei sensibilități țărănești încred-

enate și virile, se aliază într-un chip producător de fericele rezultate estetice, cu procedee ale liricii simboliste, „bătînd”, dacă se poate spune astfel, înspre expresionism. Totul servește configurării sugestiei unui element care se constituie progresiv într-o dominantă de conștiință, un dat incendiar — hotărît a cuprinde totul în flăcările sale pentru a putea construi pe urmă pe baze real-mente sănătoase.

LAUDĂ TĂCERII

de Miron Radu Paraschivescu

Dar a venit și ziua-n care
Să-mi descui inima să cînt
Durerile istovitoare
La cite n-am găsit cuvînt.

Cu ochi senin privind de sus
Către cenușa lor, apoi,
Acestor versuri care-au spus
Prin ce-am trecut, prin ce nevoi.

Parcă pricep atunci că ele
Nici nu și-ar fi aflat contur
Fără de zilele acele
Ce eram tare că le-ndur

Cu toți alături, ca-ntr-o horă
În care cîntul s-ar fi stîns
De nu pindeam adîncă oră
Cînd prin tăcere am învins.

Poemul face parte din ciclul celor Cinci toasturi de ziua partidului scrise de Miron Radu Paraschivescu în primii ani cînd socialismul devenise o realitate palpabilă și nu doar proiectat sub zodia speranțelor și a visului. Poemul este remarcabil prin insinuarea cu subtilitate lirică a temei inflexibilității, a rezistenței pilduitoare a partidu-

lui, a membrilor săi, grație unei atitudini lipsite de spectaculozitate dar hărăzite triumfului prin respectarea, ca rod a unei asumări lucide, a vechiului îndemn strămoses de a nu da locul, de a nu ceda ceea ce nu trebuie cedat, numai astfel putîndu-se pune primii piloni rezistenți ai unei noi lumi.

VICTOR ATANASIU

DE TINERI

de Ion Gheorghe

Eu primii cu multă bucurie venirea
La putere a bărbaților tineri,
Și-acum vîd cu tristețe cum încărîntesc
Și ei, după obiceiul pămîntului —
Căci de tineri albeau voievozii,
Și tot de tineri încărîntesc bărbații
Politici ai acestei țări.

Din ce în ce mai cumplită știința
Și arta de-a conduce statele ;
Să fie roata cîrmei atît
De grea, să se lase-nvîrtită
Atît de trudnic, să fi stricat
Vechii tineri, angrenajele
Și pirghiile-amoniei mici corăbii ?

Să se fi umplut apele internaționale
De atitea curse și dinamite,
Să fi blocat navele gigantice
Canalele de trecere ;
Să fi turbat, ele, apele de la nord
Și de la sud
Încît micile, pașnicele nave, trebuie
Să treacă printre Scyla și Caribda
De douăzeci și patru de ori pe zi ?

Se pare că duhuri teribile
Bîntuie cancelariile și sediile ;
Pe nesîmțite sînt tatuati bărbații
Cei tineri ai patriei.

Cu cit are mai multe pietre și ape
Țara-n care s-au născut și rămin,
Cu atît mai multe tăieturi pe frunte

Unul din cele mai frumoase și mai responsabile poeme ale literaturii noastre contemporane, „De tineri”, a fost publicată mai întîi în revista „Luceafărul”, apoi a apărut în volumul „Elegii politice”, Editura „Cartea Românească”, 1982.

Primul vers e confesiv, strofa întîi se regăsește, cu mici modificări, în ultima strofă, ca un refren obsesiv, rotunjind precum granițele unei țări.

Se regăsește în versurile acestei poezii esența istoriei noastre ; și voievozii albeau „de tineri”, sub grijile păstrării integrității și libertății țării ; frunțile lor „testamente nerecunoscute”, au adunat, ca un răboj, cite o creștătură pentru fiecare munte sau riu, „pentru fiecare lucru ce-l păstrăm”.

Li se adaugă ;
Cită parte ni s-a făcut la fluviul
Nostru, se-nseamnă pe fruntea primului
Dintre noi — cit avem voie la Dunăre ;
Cită parte din munți ni s-o lăsat
Se-nseamnă pe frunțile lor
Pentru fiecare lucru ce-l păstrăm,
O creștătură pe fruntea bărbaților
Noștri de stat.

Se pare că duhuri teribile
Bîntuie cancelariile și sediile ;
Cu fiecare nou bărbat conducător
Se face inventarul apelor și
Munților și cetăților noastre ;
De fiecare dată ni se cere cite ceva,
De fiecare dată trebuie adjucecat
Și disputat fiecare deal sau izvor
Al nostru.

Mereu mai grea știința și arta
De-a conduce statele ;
Tinerii bărbați dirigători
Ai patriilor blinde
Sînt răboaje crestate ; de fiecare dată
Testamente nerecunoscute.

Eu îi primii cu multă bucurie
La putere ; și tot eu vîd cu tristețe
Cum încărîntesc
Acesta-i obiceiul pămîntului ;
Căci de tineri albeau voievozii,
Și tot de tineri încărîntesc bărbații
Politici ai acestei țări

Azi, cînd „știința și arta de-a conduce statele” e tot mai „cumplită”, cînd „apele internaționale” s-au umplut de „curse și dinamite”, cînd „duhuri teribile” amenință lumea întreagă, tot „de tineri” albesc conducătorii, „bărbații / Politici ai acestei țări”. Cu bucurie a primii poetul venirea lor la putere, cu tristețe vede cum încărîntesc, dar această asumare supremă de responsabilitate, implicînd grija eternă pentru patrie, o grijă atît de intensă, încît albeste oame-nii de tineri, e la noi, de fapt, „obiceiul pămîntului” !

CAROLINA ILICA

HORA MUNCITORILOR

de Alexandru Flechtenmacher

HORA MUNCITORILOR

Tempo de horă
Musica de Al. Flechtenmacher

53

Simbolica menire a horei de a strînge laolaltă — ca într-un zid viu — braț lângă braț, de a uni într-un singur pas fâpturi și inimi vibrînd, contopindu-se cu linia melodiei, intrînd în balansul ritmului, ilustrează parcă mesajul ce se desprinde dintr-unul dintre vechile cîntece ale mișcării muncitorești din România: **Hora muncitorilor**, publicată în 1893 în „Glasul desmoșteniților” — broșură editată la București de Cercul coral de propagandă socialistă.

Desenul melodic de o maximă simplitate sugerează o firească apropiere de tipul folcloric: pornind de la cele trei sunete ale motivului de început, tendința de lărgire a ambitusului se face simțită întii prin formula ornamentală ce amplifică ponderea notei înalte (ca și coloratura armonică pe care i-o conferă aducerea „sensibilei” — sunet ce-i întărește funcția expresivă), apoi prin adăugarea sunetului de cadență. Principiul repetării relevă încă un argument în favoarea accesibilității și ușurinței în membrare, căci abia după reluarea identică a primei fraze muzicale se trece la un traseu melodic nou, expus și el într-o repetare variată, aici enunțîndu-se cu fermitate sextacordul major ce stă la baza liniei melodice a întregului cîntec. Această structură modală clară este însă estompată prin armonizarea corală discret realizată, prin intermediul paralelismului vocilor superioare, a sunetelor ținute sau a punctărilor precise ale basului. Simplitatea caracterizează și parametrul ritmic ce sintetizează balansul specific horei la pendularea — aproape permanentă — între o durată lungă și una scurtă.

Această stilizare a coordonatelor componistice, degajînd o vizibilă inspirație populară — urmînd obținerea profilului național al discursului — constituie un atribut frecvent al paginilor corale datorate lui Alexandru Flechtenmacher, muzician al cărui nume rămîne legat de cîteva dintre cele mai importante momente ale evoluției genului coral în componistica românească, punîndu-și semnătura pe creații de o amplă rezonanță în epocă, intrate în patrimoniul marelui repertoriu patriotic. **Hora Unirii, Mama lui Ștefan cel Mare, Saltă, Române!, Apelul moldovenilor la '48** sînt doar cîteva dintre titlurile ce justifică afirmația de mai sus.

Textul — reflectînd aceeași pregnanță sugestivă folclorică nu numai prin versul de debut ci și prin tonul direct al adresării: „Frunză verde de cicoare / Trageți hora mare, / Trageți hora muncitoare, / Că e sărbătoare.” — vîdînd o mare economie a limbajului poetic (caracterizabilă pe alocuri chiar prin simplism) aparține publicistului, poetului și militantului socialist C. Z. Buzdugan, colaborator al ziarului **Munca** al Clubului muncitorilor din București.

Figurînd cu consecvență în cadrul repertoriului de cîntece muncitorești decenii de-a rîndul — ceea ce a oglîndit în egală măsură perenitatea mesajului său mobilizator, ca și valențele expresive, largă rezonanță a acestora — **Hora muncitorilor** a fost republicată de mai multe ori între 1908 și 1920, fiind de asemenea gravată pe disc de gramfon în 1914—1915.

Comentarii de
ANCA IOANA ANDRIESCU

FATA CU GAROAFE

de Gheorghe Dumitrescu

FATA CU GAROAFE

ACTUL I

TABLOUL I - NOAPTEA, LA GARĂ

Andante
T. Voc.
Gr. Co.
Piano

O privire oricît de succintă asupra partiturilor românești contemporane aparținînd ca gen opere și baletului relevă frecvența ancorare a subiectelor în tematica inspirată de lupta proletariatului, a întregului popor sub conducerea comunistilor pentru dreptate și libertate socială și națională.

„A transpune în teatrul muzical evenimente imaginare însă plauzibile, deduse din realitatea istorică a acelor zile fierbinți, presupune o capacitate ieșită din comun de a găsi cheia dramaturgică specifică universului operei. Presupune apoi capacitatea de a trece de la conflictul factologic la cel de conștiință, singurul care se răsfrînge substanțial în muzică; altfel spus, de a face veridică — necesară deci — opera ca spațiu emoțional și nu doar ca teatru al întâmplărilor; presupune în sfîrșit un limbaj muzical în acord de substanță cu conținutul politic al eșafodajului dramaturgic.” remarca Radu Gheciu în cartea sa **Mit și epopee**, prefațînd astfel paginile dedicate operei **Fata cu garoafe** de Gheorghe Dumitrescu, unul dintre titlurile cele mai reprezentative în această categorie de opusuri.

Libretul semnat de Nicolae Tăutu (structurat în patru acte și șapte tablouri) decupează imagini bine încheiate, avîndu-și fiecare propria evoluție tensională, gradată către un punct culminant, către o finalitate a construcției dramaturgice interioare; sînt imagini care apar adesea în evocările acestor momente de răscruce ale istoriei noastre, imagini cu valoare generalizantă prin imprecizia lor localizare (un oraș situat în apropierea frontului). Întîlnirile conspirative, răspîndirea manifestelor, activitatea tipografică clandestină, sabotarea transporturilor militare destinate sprijinirii armatei hitleriste, închisoarea cu rezonanțele interogatoriilor, cu vaietele

schingiuirilor, dar și cu ecourile pline de curaj ale strigatului „Nu bate!” își găsesc o viguroasă reflectare în derularea acțiunii scenice.

Dacă în alte creații istorice ale sale Gheorghe Dumitrescu apelează la prezența ansamblurilor mari (a corului) ca la un permanent cadru viu, de forță fremătătoare, implicîndu-le direct ca personaje de primă importanță în **Fata cu garoafe**, a cărei premieră a avut loc la 6 mai 1961, mascele se constituie într-un fundal ce transpare din evoluția eroilor săi exponențiali și care se impune în centrul atenției prin configurația partiturii componistice, prin rolul de prim ordin acordat „Cîntecului deținuților” în arhitectura muzicală, în arcuirea dramaturgiei muzicale.

„Spre temniți negre, pe drumuri grele, / Trec hotărîți tovarășii bravi, / Nu-i inconvoaie lanțul, nici ocnă, / Inimi de flăcări în pieptul lor ard.” — se aud din culise cele două, incidentale trei voci ale corului bărbătesc. „La început un cîntec amplu de sine stătător, «Cîntecul deținuților» cu un caracter expozițiv, prezintă suferința poporului și în același timp dirzenia și încrederea nestrămutată în victorie. Apoi, tema acestui cîntec se va transforma în leitmotivul luptei, al comunistilor (tabloul Închisoarea), fiind folosit uneori și ca fundal al acțiunii, iar în final răsună apoteotic, victorios” — notează Octavian Lazăr Cosma în volumul II din **Opera românească** evidențînd mai departe „caracterul eroico-dramatic, mobilizator, sobrietatea și expresivitatea melodiei ușor de reținut, pulsul hotărît și ferm al mișcării, structura concisă, simetrică” a acestei pagini, redînd deopotrivă energia și forța întregii muncitorimi, ca și demnitatea, voința de neclintit pusă în slujba idealurilor națiunii.

(Urmare din pag. 1)

dimensiunile ei definitorii, exacte, decît dacă surprîndem dincolo de spectaculosul transformărilor produse la nivelul împrejurărilor materiale și spirituale ale vieții societății românești, ardenta vibrație, dinamismul funciar, precipitații puls comunist pe care partidul le-a imprimat mereu ritmului construcției socialiste.

Congresul al IX-lea al partidului a deschis o nouă pagină în cronica ascensiunii României spre piscurile comunismului. Atunci, în vara anului 1965, socialismul se releva conștiințelor într-o vital necesară și edificatoare lumină, ca emanație a unor cerințe legitime, impuse de inșiși realitățile societății românești, de imperativul dezvoltării patriei pe mai departe; un socialism construit cu poporul și pentru popor, un socialism cu înfățișare umană. Prin glasul autorizat al secretarului

general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ales de întregul partid, de întregul popor la cîrma destinelor noastre colective, vrerea unanimă a comunistilor, a tuturor fiilor României so-

gurul în măsură să ne ducă unde am ajuns. Epoca ce poartă pecetea gândirii și acțiunii tovarășului Nicolae Ceaușescu, epoca de glorie a tinericii noastre revoluționare, a tinericii revoluționare

este reprezentativă nu numai prin realizările sale monumentale, la scara existenței materiale a poporului, ci și prin imaginea ei oglîndită în conștiința tuturor celor ce sînt făuritori și beneficiarii adevăraților valori spirituale din societatea românească de azi.

Acum, în ajunul gloriosului jubileu al partidului, odată cu țara tinăra generație, tinerii creatori aduc întreaga, înalta cînstire cuvenită comunistilor, celor care prin Jerfa și munca lor neobosită, arzînd la flacăra marilor idealuri, au dat un nou curs istoriei României, au dat un nou tmezi mersului nostru înainte spre cea mai dreaptă și mai umană civilizație — civilizația comunistă. Este în acest gest reflexul adine și simplu, inerent și pilduitor al unei identități asumate, al măsurii recunoștinței pe care tinăra generație, tinerii creatori o arată partidului comunist, uriașa forță a căreia îi aparținem cu tot ce avem mai bun în noi.

Înflăcărat omagiu, prinos de recunoștință partidului

cialiste a dobîndit expresie limpede și întemeiată. Iar înfăptuirile celor 21 de ani de impetuoasă construcție revoluționară, strălucitele citirii înălțate prin efortul și geniul creator al poporului stau mărturie trairnică, de nețăgăduit, că drumul pe care l-am urmat era sin-

a patriei inșiși, se regăsește cu prea plinul său de viață în universul creației literare și artistice, în conul de lumină al operelor pe care toate categoriile de creatori și în primul rînd tinerii creatori s-au simțit îndreptățiți să le plămădească. Și această epocă

Caracterizând noua eră, socialistă, din viața poporului român, conducătorul partidului și statului nostru, **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, sublinia că în anii care au trecut de la declanșarea revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, „România a parcurs mai multe etape istorice: înfăptuirea revoluției democratice și a revoluției socialiste, construcția bazelor socializmului și consolidarea noii orinduirii sociale în țara noastră, trecerea la înfăptuirea mărețului Program de edificare a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a țării spre comunism”.

Dintre toate aceste etape, cea inaugurată de Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român reprezintă epoca celor mai grandioase înfăptuiri, fără precedent în istoria țării, epocă ce poartă cu îndreptățită mândrie numele ilustrului său ctitor, **tovarășul Nicolae Ceaușescu**.

Istoricul Congres care a ales în fruntea Partidului Comunist Român pe cel mai iubit fiu al poporului nostru, **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, și-a desfășurat lucrările în zilele de 19-24 iulie 1965. Prin conținutul de idei și prin spiritul novator al documentelor dezbătute, prin dimensiunile și implicațiile programului adoptat, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a marcat trecerea la o etapă superioară de dezvoltare a societății românești, etapa consolidării cuceririlor societății socialiste, precum și crearea premiselor pentru făurirea societății socialiste multilaterale dezvoltate. În acest sens, în Programul Partidului Comunist Român de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate și înaintare a țării spre comunism se afirmă cu toată claritatea: „Odată cu Congresul al IX-lea al partidului, în 1965, cu adoptarea noii Constituții și proclamarea Republicii Socialiste România, se deschide o perioadă nouă în dezvoltarea socială a țării, în activitatea partidului”.

În raportul prezentat la Congres de către **tovarășul Nicolae Ceaușescu** s-a subliniat că triumful socializmului la orașe și sate reprezintă cea mai mare victorie politică a partidului și poporului nostru, după cucerirea puterii în stat; s-a apreciat justetea politicii partidului de industrializare a țării și transformare socialistă a agriculturii — bază a dezvoltării multilaterale a societății românești, a ridicării nivelului de trai material și spiritual al tuturor oamenilor muncii.

Totodată, Congresul a dezbătut obiectivele majore și sarcinile de viitor ale politicii interne și externe, a stabilit direcțiile de dezvoltare a României în perioada 1966-1970, în vederea consolidării societății socialiste, a bazei sale tehnico-materiale.

În cadrul lucrărilor Congresului, un loc important a fost acordat dezbaterilor privind rolul partidului în perioada consolidării construcției socialiste. Astfel, s-a relevat că — dată fiind vastitatea și complexitatea marelui crescând al sarcinilor economice, social-politice și culturale-științifice din noua perioadă — va crește în mod obiectiv rolul conducător al Partidului Comunist Român în procesul edificării noii orinduirii, socialiste. În consecință, avându-se în vedere că rolul conducător al partidului constituie „cheia dobândirii de noi victorii în lupta pentru construirea socializmului și comunizmului”, Congresul sublinia necesitatea de a se asigura „întărirea continuă a partidului, a unității sale, creșterea forței lui politico-organizatorice”, precum și cerința „îmbunătățirii continue a activității organizatorice, pornind de la considerentul că formele organizatorice și activitatea practică nu trebuie să fie statice, ci să se perfecționeze, corespunzător cerințelor fiecărei etape de dezvoltare a societății”.

În fapt, se materializa concepția elaborată de secretarul general al partidului, **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, privind integrarea organică a partidului în viața societății, ca orientare majoră în perfecționarea rolului său conducător în noua etapă de dezvoltare a țării.

Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a evidențiat, de asemenea, sarcinile activității ideologice a partidului: asigurarea cunoașterii de către membrii de partid și masele populare a ideilor socializmului, a liniei politice a partidului în problemele fundamentale interne și externe; educarea comuniștilor și a tuturor oamenilor muncii în spiritul tradițiilor glorioase ale partidului, ale întregului popor, sădind cu deosebire în inimile tinerii generații sentimentele unui fierbinte patriotism.

O valoare științifică aparte o prezintă analiza aprofundată făcută la Congres de către **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, problemelor referitoare la înflorirea națiunii și rolul statului în noua etapă istorică,

potrivit căreia „națiunea și statul vor continua să constituie încă multă vreme baza dezvoltării societății socialiste; dezvoltarea națiunii, întărirea statului socialist corespund cerințelor obiective ale vieții sociale”.

Congresul al IX-lea al Partidului nostru Comunist a adoptat un vast program menit să consolideze construcția socialistă, baza tehnico-materială a noii societăți, să perfecționeze conducerea economiei și a vieții sociale, în deplină concordanță cu legitățile obiective ale progresului, cu realitățile concrete din țara noastră. S-a hotărât accelerarea procesului de industrializare a țării pe baza cuceririlor revoluției tehnico-științifice; un complex de măsuri menite să asigure dezvoltarea intensivă și multilaterală a agriculturii, încadrarea ei armonioasă în procesul dez-

1944. La rândul său, venitul național a crescut de peste 4 ori, fiind de 32 de ori mai mare față de cel consemnat în același an 1944.

Pe drumul de glorie al epocii de aur din istoria României un rol important l-au avut reorganizarea administrativ-teritorială, formarea județelor, amplasarea și dezvoltarea industriei, agriculturii, a celorlalte ramuri economice în toate județele și zonele țării.

Știința, învățământul și cultura au cunoscut, de asemenea, o puternică dezvoltare în cei peste douăzeci de ani trecuți de la istoricul Congres al IX-lea. Odată pentru totdeauna a fost înlăturată teza eronată după care ar fi însemnat să rămânem perpetuu importatori de tehnologii, demonstrându-se cu temeinicie și argumental talentul și capacitatea creatoare

și făurește în mod conștient propriul său viitor”.

În urmă cu un an și jumătate a avut loc cel de al XIII-lea Congres al Partidului Comunist Român, al cărui hotărâre istorice privind dezvoltarea economico-socială a țării în cincinalul 1986-1990 și, în perspectivă, până în anul 2000 — asigură înfăptuirea neabătută a Programului partidului de făurire a societății socialiste multilaterale dezvoltate, creind condițiile necesare afirmării tot mai puternice în practică a principiilor comuniste.

În acest sens, în Rezoluția adoptată de Congresul al XIII-lea se afirmă cu deplină temei: „România se va înfățișa, la sfârșitul acestui secol, ca o țară socialistă multilateral dezvoltată, atît din punct de vedere al producției industriale și agricole, al învățămîntului, științei și culturii, cît și în ceea ce privește nivelul general de viață și civilizație al poporului, asigurîndu-se astfel condițiile materiale necesare pentru trecerea la înfăptuirea și manifestarea tot mai largă în societatea noastră a principiilor comuniste de repartiție, de muncă și de viață, în toate domeniile de activitate”.

Potrivit orientărilor și directivelor Congresului al XIII-lea, a indicațiilor secretarului general al partidului, **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, se impune, în continuare, desfășurarea unei largi activități ideologice și politico-educative, de formare a omului nou. Programul ideologic al partidului reliefind intensificarea muncii pentru creșterea nivelului științei revoluționare a partidului și poporului, educarea tineretului în spiritul dragostei față de trecutul glorios și prezentul socialist al patriei române.

„Avem o perspectivă luminoasă privind dezvoltarea patriei — mărturisirea conducătorul partidului și statului, **tovarășul Nicolae Ceaușescu**. Disponem de tot ceea ce este necesar pentru înfăptuirea Programului partidului”. Însă nobilele virtuți ale poporului nostru în munca și lupta revoluționară pentru socialism și comunism se cer ocrotite de o eră a păcii și înțelegerii între națiuni, într-o lume mereu mai bună și mai dreaptă.

Partidul Comunist Român, secretarul său general, președintele României, **tovarășul Nicolae Ceaușescu** — exprimînd tradiționala vocație de pace a poporului nostru — nu încetează să afirme că problema fundamentală a epocii contemporane este aceea a opririi cursei înarmărilor, și în primul rând a celor nucleare, trecerea la dezarmarea nucleară, generală, încetarea amplasării rachetelor cu rază medie de acțiune în Europa, oprirea militarizării Cosmosului. Partidul și poporul nostru avînd ferma convingere că astăzi nu există problemă mai importantă decît aceea de a face totul pentru salvarea omniterrilor de la o catastrofă nucleară, de la distrugere, de a asigura dreptul suprem al națiunilor, al oamenilor — la existență, la libertate, la viață și pace.

Sintetizînd voința, dorința și lupta pentru pace a întregii națiuni române, conducătorul partidului și statului nostru, **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, a ținut să declare de fiecare dată cu toată fermitatea: „Doresc să reafirm hotărîrea României socialiste de a face totul pentru triumful rațiunii, pentru oprirea cursei înarmărilor, în deosebi a celor nucleare, și pentru pace. Avem ferma convingere că stă în puterea forțelor progresiste și antiimperialiste, a tuturor popoarelor care doresc pacea de a opri cursul periculos al evenimentelor, că, acționînd unite, popoarele vor impune dezarmarea și vor asigura pacea trainică pe planeta noastră, realizarea unei lumi mai bune și mai drepte, a egalității, libertății și independenței fiecărei națiuni”.

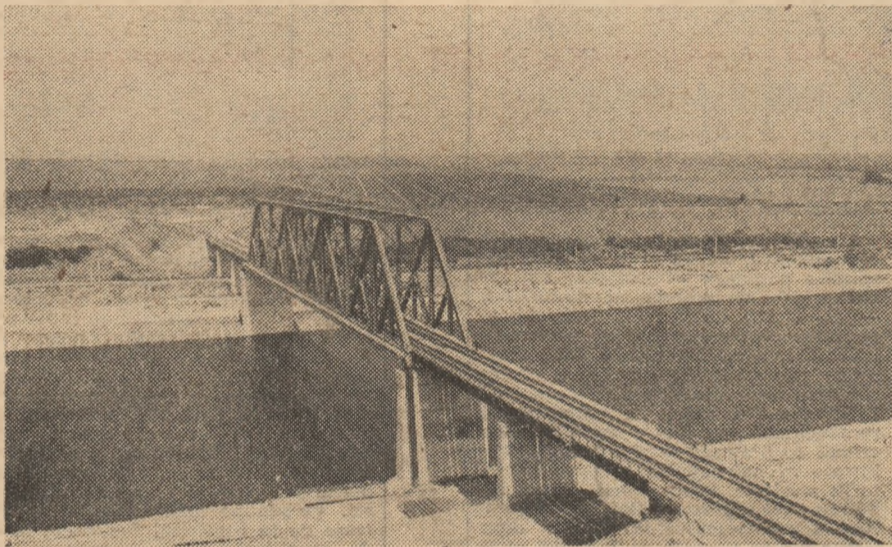
În prag de sărbătorire a celor 65 de ani glorioși de la făurirea Partidului Comunist Român, poporul nostru se află mai unit ca oricînd în jurul conducătorului său iubit, **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, cinstind și venerînd cum se cuvine lupta și jertfa înaintașilor, angajîndu-se să nu precupească nici un efort pentru traducerea în viață a programelor și hotărîrilor partidului, a prețioaselor îndrumări și indicații date de secretarul general al partidului, pentru edificarea socializmului și comunizmului în patria noastră.

Chezăia victoriilor noastre sînt și vor fi Partidul Comunist — centrul vital al întregii noastre națiuni —, conducătorul mult iubit și iubit al partidului și statului nostru, **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, a cărui operă teoretică și practică ne este cel mai prețios îndreptar. „Viața, evenimentele — afirmă cu înțelepciune secretarul general al partidului — au demonstrat strînsa unitate între partid și popor, între popor și partid. De aceea, gîndurile noastre trebuie să fie permanent îndreptate spre popor și partid, spre partid și popor. În această unitate dialectică indisolubilă constă garanția victoriei comunizmului în România”.

STELIAN NEAGOE

PARTIDUL COMUNIST ÎN VIAȚA ROMÂNEASCĂ

EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU

Canalul Dunare-Marea Neagră, magistrală ctitorie a Epocii Nicolae Ceaușescu

voltării economice generale; intensificarea activității de cercetare științifică, creșterea contribuției științei la dezvoltarea economiei, perfecționarea continuă a învățămîntului de toate gradele.

Referindu-se la semnificația istorică a Congresului al IX-lea, secretarul general al partidului, **tovarășul Nicolae Ceaușescu**, releva cu înalta-i clarviziune: „Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român a marcat o nouă epocă în dezvoltarea economico-socială a țării.”

Congresul a analizat critic activitatea de construcție socialistă și a stabilit orientările și perspectivele, pornind de la necesitatea înlăturării tuturor denaturărilor și abuzurilor, a tot ce era vechi și perimat, a dogmatismului și șablonismului, a unor concepții antiștiințifice, deschizînd calea continuării și dezvoltării spiritului revoluționar, afirmării a tot ce este nou, în toate domeniile de activitate.

Prin aceasta au fost descătușate energiile creatoare ale clasei muncitoare, ale tărînimii, ale intelectualității, ale tuturor oamenilor muncii, fără deosebire de naționalitate, ale întregului popor, s-a deschis — se poate spune — un drum nou, liber, gîndirii și acțiunii revoluționare”. În cei peste douăzeci de ani trecuți din glorioasa **Epocă Nicolae Ceaușescu**, au fost obținute rezultate remarcabile în toate domeniile de activitate. România devenind astăzi o țară industrial-agrară, cu o industrie dezvoltată, modernă, cu o agricultură socialistă avansată. În aceste ultime două decenii, producția industrială a crescut de peste 6 ori, fiind acum de 100 de ori mai mare decît în 1944, iar producția agricolă a crescut de circa 2 ori și jumătate, fiind de 7 ori mai mare față de cea realizată în anul

ale clasei muncitoare, ale tărînimii, ale intelectualității, ale întregului nostru popor — apt pentru cel mai înalt grad de civilizație materială și spirituală, capabil să tezaurizeze în patrimoniul universal citimea sa de originalitate și geniu creator.

Avînd drept bază dezvoltarea generală a forțelor de producție, s-a înfăptuit un vast program de construcții de locuințe și alte edificii sociale, s-a asigurat ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al poporului. În această ordine de idei, este demn de subliniat creșterea fondului de retribuire: de 5,2 ori față de 1965 și de peste 59 de ori față de 1945; retribuția medie fiind în anul 1985 de aproape 3 ori mai mare decît în anul 1965 și de 13 ori mai mare decît în 1944.

După cum în toți acești ani încărcati de adînci semnificații istorice, Partidul Comunist Român a desfășurat o amplă muncă ideologică, de formare a omului nou — constructor conștient al socializmului și comunizmului.

„Orice om de bună credință — declara conducătorul partidului și statului, ctitorul României socialiste, **tovarășul Nicolae Ceaușescu** — care privește la tot ce s-a realizat în patria noastră, la transformarea însăși a geografiei României — prin marile lucrări de construcții, de înnoire a orașelor și satelor, prin lucrările vaste de irigații, prin realizarea Canalului Dunare-Marea Neagră — poate să constate ce forță creatoare are un popor care a scuturat pentru totdeauna asuprirea și inegalitatea, a devenit stăpîn pe bogățiile naționale, pe destinele sale și

IMPORTANT!

La Muzeul de artă al R.S.R. s-a deschis expoziția omagială de pictură, sculptură, grafică și artă decorativă „65 de ani de la crearea Partidului Comunist Român”.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA :
București, Piața Școlii, Tel. 17
60 10, 17 60 20. Abonamentele se fac
la oficiile poștale și difuzorii din

întreprinderi și instituții — Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Școlii” ctitorii din străbună se pot abona prin „ROMPRESFIATILIA” — Sectorul export-import presă P.O. Box 12-201, telex 10376 prstlr București, Calea Griviței nr. 64-66